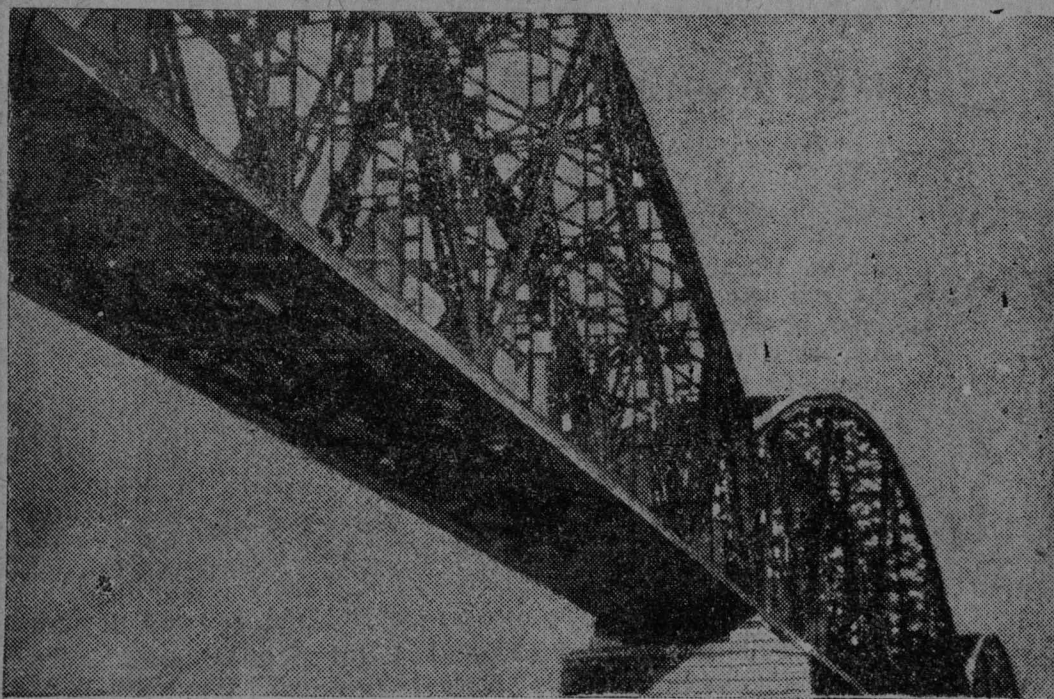


ПРОФІМ

ХУДОЖЕСТВОА ЛІТЕРАТУРА

Ж У Р Н А Л

СТРÖІТАМ СОТСІАЛІЗМ



ТУРКІБ КÖРТТУЈ ПОС

Н

НОЈАБР 30-öд ЛУН

1 9 3 0 в 0

22

сузӧдӧ

1931-д во выlö
художествоа коми лиҗература
журнал

лыддыс

„ОРДЫМ“

ПЕТӦ БЫД ТӦЛЫГЫН КЫКЫГ

Леӧны ВКП (б) ОК-лӧн культпроп да КАПП.



„ОРДЫМ“-ын гиӧны коми худо-
жествоа гиӧдяс быд коми ги-
жылыс. Гиӧ критика коми ху-
дожествоа гиӧдяс выlö,
тӧдмӧдӧ пролетариат но-
га роч лиҗературабн.

„ОРДЫМ“ сетӧ бур отсӧг лыд-
дысан керкаяслы, клубяслы
нуӧдны југдӧдчан уж; шко-
лаяслы, челады — бур
лыддантор.

„ОРДЫМ“ журнал колӧ лоны быд лыддысан керкаын,
вӧрлеӧан деланкаын, школаын, колхозын, гӧрд
пельӧсјасын.

Во чӧж „ОРДЫМ“ сузӧдыејаслы 1931-ӧд воӧ лӧд сетӧма
жын доныс 160 листбока выль коми ныга: „Пролетариат нога
мукӧд государствоса, роч да коми гиӧжыејас“ (3 шажт пыдди
шајтӧн жынјӧныс).



„ОРДЫМ“ сузӧдан дон:

Куш „ОРДЫМ“ тӧлыс кежлӧ —	30 ур.
кујим	90 ”
квајт	— 1 ш. 80 ”
во	— 3 ш. 60 ”

„ОРДЫМ“ журнал во кежлӧ да ныга — 5 шажт.

Гиӧсыны поӧд быд поштӧвӧј отдељенњдын. Коми ныга леӧан-
іныс: Сыктывкар, Вадорзвыс у., 38.

НЖС Коми
1-1

ОРДЫМ

ХУДОЖЕСТВОА ЛИТЕРАТУРА
Ж У Р Н А Л

РЕДАКЦИАЛОН АДРЕС:
СЫКТЫВКАР, ВАДОРВЫВ У., 38
КОМИ НҢГА ЛЕЗДИН

„Ордым“ суздан дон:

Гражданаалы: во кезлө—3 ш. 60 ур, 6 тө-
лые кезлө—1ш. 80 ур, төлые кезлө—30 ур.

Учреждение асламы да организација асламы:
во кезлө—7 ш. 20 ур, 6 төлые кезлө—
3 ш. 60 ур, төлые кезлө 60 ур.

ЛЕЗӨ ВКП(б) ОБКОМЛОН КУЛЬПРОП
ДА КАПП

ПЕТӨ БЫД ТӨЛЫГЫННЫКЫС

22 № НОЈАБР 30-өд ЛУН 1930-өд ВО. 22 №

Г.П.Б-ка обяв. экз.
Лнгр 1931 год
Акт № 247

Ж У Р Н А Л Ы Г:

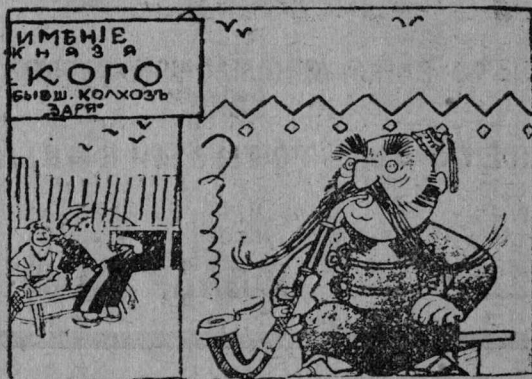
Вредител асламы интервент- асламы вочакыв.	3	Герман Спектор—Зарны само- родок ас	14
Иед Ген — Совет асө бөрйеигөн вочам перелом быд ужын . . .	5	Ф. Панферов — Сфелщина . . .	17
М. Горкиј — Робочо ас да крестан- на ас динө	7	В. Јогор — Отувја уж	25
Выл Паш — Ставмувивса пролета- риат гиже ас лон конференција.	10	Ичот Иван — Художествоа гиждөн кыпдам ужалые вожтырөс сотси- ализм строитан уждө	27
		КАПП-ын четка нудм протокол . .	27



Интервентјас кӧсјисны



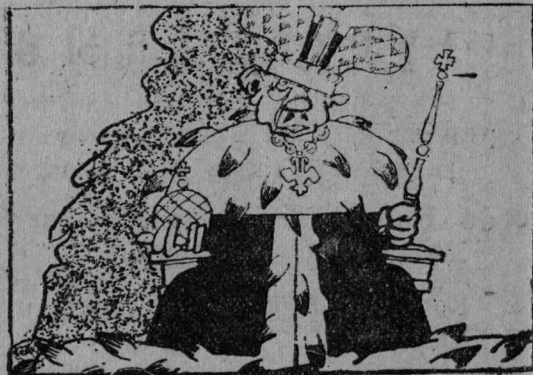
Сетны фабрик-завод капитальістјаслы,



мујас помещікјаслы,



јежыд вӧлӧн пырны кремльӧ..



да пукѣдны сарбс..

...СӖМЫН НАЈӖ ЫЛАЛІНЫ!

СӖвет Сојузса робочӖј класс Лењин партијаӧн вескӧдлӧмӧн стрӧитӧ социализм, вайӧдӧ ми-жанлыг государственнымӧс победаӧ. Сы вӧсна капитализм бӧр лӧсӧдӧм жылыс сӧрӧм вылӧ робочӖј класс, колхозникјас, гӧл да шӧркоуѣма олыс крестана сетасны чорыд отпор.

Інтервентјаслы да вредітелјаслы вочакыв—

Чорзодчыны пакөдчана фронтон капіталістическөй элементјас вылө наступајтөм

Нојабр мөд жынјас да декабр медвоzza везоннас муніс „Промышленној партія“ вылын пролетарскөй суд. „Промпартия“—сіјө мјан советскөй инженерјас, кодјас совет хожајствоын нуисны журнуөдана уж, вузалісны аснысө франціјаса імперіалізмлы да пондісны СССР-лыс кыптөмсө торкны, мыј позө вөлі да мыј вермісны кітисны, падмөдісны ужсө мјан гырыс предуріяттөјасыс. Налөн „уж“ вөлі пунктөма сещөм лад вылө мед ескө лөсөдны мјан СССР пыщкөса овмөс сіз, кызі кокныджыка, регыджыкөн вермісны Франціјаса імперіалізм роч емігрантјаскөд (Россіјаыс пышјөм капіталістјас, політікјас, міністрјас да с. в.) өтыв прібалтійскөй посні госуларствојасөс усөдөмөн локны СССР вылө војнаөн, медым бырөдны пролетаріатлыс медвоzza госуларствосө, боетны Украина, Кавказ, Ленинград, нерп вөчанінјас, ізшом перјанінјас да с. в.

„Промпартия“ зіліс срыв вөчны промышленност електроенергіјаөн снабжајтөмын (Донбасс, Мөскуа, Ленинград), торкісны вылө ізшом перјан шахтајас лөсөдөмын (Донбасс), вылө машина стрөітан заводјас стрөітөмын (Свердловск) торкісны, кутісны паскалөмыс хіміческөй промышленност, көрт вөчөм да с. в. Быдногыс стараятчісны торкны, кітны көрттујјас, медым кор франціјаса імперіалізм вескөдлөмөн ускөдчісны СССР вылө војнаөн, егө вермө Гөрд арміјасө регыдөн шыбітны фронт вылө.

Со кушөмөс вөлі лөсөдөма СССР вылө војнаөн локтан план. Сіјө план серті тавө лөсөдчылөмаөс (којмөд срокнін) локны војнаөн Франціјаса імперіалізм, роч белогварфејціна.. Сөмын сіјө плансө олөмө пөртны ез удајтчы. ГПУ возжык ородіс нужөдөм пөж

кісө франціјаса імперіалізмлыс.. Пыщкөс вредітелјас „Промпартияыс“ пунктисны пролетарскөй суд вөзө өшөдчөм журөн.. Сіјө Рамзін, Ларічев, Купріянов, Федотов, Сітнін, Черновскіј, Каліньніков да Очкін, вісталісны судлы став уж јывсыс, вескөдлысјас јывсыс, војна панысјас, пестысјас јылыс. Сөрт, Пролетарскөй суд тајө „ужыс“ вредітелјасөс чорыда мыждіс. СССР-са ЦК-лөн бөрја кыв—вредітелјаслы пукавны 10—8 воөн, да 5 во кежлө гражданскөй праваыс лішітөмөн да став ембурсө конфіскујтөмөн.

Тајө процесс петкөдліс нөшта-на, мыј імперіалізм СССР-вылө кеслө пінсө, бешеннөја лөсөдчө војнаөн локны, лөсөдалө шіонаж СССР пыщкын. „нөбалө“ мјанлыс инженерјасөс—вредітелјасөс, вредітелјас сотсіалістическөй наступленнөлы сувтөны ваныд, торкөны фабрік-заводјаслыс уж. Пыщкөсын отсасөны налы кулакјас, вескыдыв кезыс оппортуністјас партія пыщкын.

Тајө процесс петкөдліс нөшта-на, мыј пролетаріатлы колө лоны гөтовөн быд



Лыдөдөны пріговор.

минута. „Промпартия“ — тӱ кӱт разгро-
митисны — империализмге ловжа-на. Кытчӱ
мувылын лӱб кык пӱлӱс стрӱ
--сетчӱ пороктӱ колӱ визныко-
сӱн. Кытчӱ мувылын лӱбны капитали-
стическӱ государствожас, кытчӱ импе-
риализм кышын лӱб СССР — война кып-
тӱмӱн опасност век лӱб. Сиз-кӱ ми-
жанлы дугдывтӱг, дорыв колӱ жонмӱдны
СССР-лыг доржысан вынсӱ, колӱ больше-
вик самӱн, гырыг ӱджасӱн паскӱдны ин-
дустрия, регыджык срокӱн нӱдны дор-
ыв коллективизатсия, да сижӱ база вы-
лын ликвидирӱтны СССР-лыг медбӱр-
жас капиталист класс — кулакчество, 4 во-
ин тыртны 5 вога план овмӱс кыпӱдӱмн.

Тажӱ ужжасӱ бура ог вермӱ нӱдны
огӱж-кӱ пондӱ чорыда косасны, вескыд-
ывыв кежыг оппортунистжаскӱд, кыж
меджыг опаснокӱд партија пышкын да на-
жӱ примиренечжаскӱд, сиз-жӱ и „шужавы-
кежыгжаскӱд, вескыдывыв оппортунист-
жаслы отсасыгжаскӱд, да нажӱ примире-
нечжаскӱд, чорыда косасны классӱвӱ
врагжаскӱд — кулакжаскӱд, дон кӱртӱн
сотны став дугжыгжасӱ, вредительжасӱ,
вескӱдлыны ужжас бижас аскритика паскӱ-
дӱмӱн.

Тажӱ ужжасыг бокын художественнӱ
литература (мича гижӱд) лоны оз вермы.
Сиз-жӱ и Коми пролетариат нога гижыг-
жас тажӱ ужжасыг бокын лоны оз вермы-
ны. Мижан Коми мича гижӱдын абу-на
петкӱдлӱма бура классӱвӱ тышсӱ, ми-
жан художественнӱ литература омӱла-
на индалӱ пролетариатлыг гӱла-шӱр-
коффема олыгжаслы муна тужсӱ, омӱ-
ла-на котыртӱ, чуксалӱ тышкасны быд-
лунжа ужын классӱвӱ врагжаскӱд, омӱ-
ла-на вескӱдлӱ классӱвӱ тыш нӱдӱм-
нас, весигас емӱс классӱвӱ врагжаслы от-
сасан гижӱджас („Трипан-Вас“, — Тима Вен-
лон, да мукӱд).

Художественнӱ литератураын сиз-жӱ
мунӱ классӱвӱ тыш, сени сиз-жӱ емӱс
классӱвӱ врагжаслы отсасыгжас, вескыд-
ывыв кежыгжас. Ковмас чорыда косасны
заводитны накӱд. Тымас коми художе-
ствоа литература тыртны нарган гижӱд-
жасӱн, сӱлӱм дож мавтана рафетан ги-

жӱджасӱн, ывлавыв мицлунӱн телькуйтчӱ-
мӱн. — Художествоа литературалӱн мог
отсасыг социалистическӱ строителство-
лы. Отсасыг партижалы генералнӱ виз-
сӱ нӱдны, косасны быдӱкас сера оп-
портунизмкӱд, ышӱдны робочӱжас-
промфинпланжас тыртӱм вылӱ да унжык
вӱчӱм вылӱ, ызӱдны да вескӱдлыны гӱ-
ла-шӱркоффема крестанаӱс колхозжас
течӱм вылӱ, кулакжаскӱд косасӱм вылӱ.
Сужыны ужжас большевистскӱ ӱджас удар-
ничествоӱн, соц. орджыгӱмӱн, котыртны
ужалыг жӱзыслыг помтӱм, пыдӱстӱм ку-
жангамсӱ, суслунсӱ, вынсӱ сӱкыджаскӱд
вермасны, вӱрлежан уж вылӱ, колхозжас
течӱм вылӱ, колхозжасас ужсӱ бурмӱ-
дӱм вылӱ, СССР-лыг доржысан вынсӱ
жонмӱдӱм вылӱ.

Колӱ и Коми пролетариат нога гижыг-
жаслы ударнӱ ӱджас, колӱ сувтны бое-
вӱ орджысан радӱ косасны промфин-
план тыртӱм вӱсна, вӱрлежан програм-
ма тыртны да унжык лезӱм вӱсна, мӱд
большевистскӱ тулыс нӱдӱм вӱсна.

Тымас гуджыгынас сӱлӱм пышкӱсын,
корсавны сӱлӱм дожжаслы вырысжасӱ,
байгӱдны асыным журвем ывлавыв ми-
цлунӱн, кежны олӱмгыс бокӱ да бокы-
сан жӱз ужжылас визӱдны, а кодӱ оз
вермы, оз кӱсжы тажӱ радас сувтны — сы-
лыг ми жуалам — „Те, к о д к о д?“

Либӱ большевик партижаскӱд ӱтывы, ли-
бӱ паныд сылы. Паныд-кӱ, буржык лӱб
кеж туж шӱрсы, ен мешайт ужжыслы: —
ӱтыв-кӱ сувт щӱц радас да сож пуж-
жӱмнад тӱлгы — отсас партижалы капита-
лизмлыг вужсӱ бырӱдны.

Рамчинжас, Ларичевжас, Очкинжас и Ко
вредительство вылӱ, интервентжаслы СССР
вылӱ войнаӱн кышаӱм вылӱ вочакыв
коми пролетариат нога гижыгжаслӱн ко-
лӱ лоны: „Ен сузласӱ СССР-вылӱ неж
кинаныд! Пролетариат некор оз сет Ок-
табрын завожуйтӱм торжас“.

Топыджыка жӱтчам коммунист партија
бердӱ, сижӱ вескӱдлӱмӱн ударничествоӱн,
соц. орджыгӱмӱн, большевистскӱ ӱджасон
чепӱсжам паскӱдчан фронтӱн наступарт-
ны капиталистическӱ элементжас вылӱ.
Тажӱ косас Коми пролетариат нога ги-
жыгжас лӱбны нырщӱжас радас.

Сөвет јасө бөрјыггөн вöчам перелом быд ужын

Јон гыөн öи СССР пастала мунö сөветјасө бөрјысөм. Политика боксаң тајö кампаньöбс зев тöдчанатор. Партејнöб, профессиональнöй да сөветскöй организатсияјаслы ковмас зевтлыны став сөнсө, петкөдлыны ужалыс массаöс котыртны вермана еуслунсө.

Сөветјасө бөрјысөм петкөдлас мијанлы, кушöмжыка ми возö мунам, кушöмжыка ужалыс јöзыс косасөны партијаөн да сөвет правительствөөн сувтöдөм могјас вöена.

Ферт, öнја кадö бөрјысөм оз вермы гылыда мунны. Сиктын зүлкјөн пуö клас-сөвöй тыш. Капиталист нога важја сиктыс колöм элементјас—кулак, поп, сектант да мукöд—піннаныс і гыжнаныс возсасөны был сикт течејаскөд. Најö адзöны асыныс помнысө, сјјөн і уеласөны кöјинјасөн.

Тöдöмье, кулакјас быд ногыс кутасны зилны орöдны сөветјасө бөрјысөм.

Та сертү мијан медвозза мог—бура видлавны став олысө да сөвет законјас сертү мырфавны нетрудöвöй элементјаслыс гражданскöй правајас. Нөтөти кулак мед ез еур бөрјысыс лыдö. Кулак, ферт, став нажанлунсө вескөдас бөрјысан права шедöдөм былö. Сещöма нырјасысө ковмас чорыда велöдны. Кулаклы да сыног еылысјаслы сөветö öзöс пöдса!

Кулак, оз-кө вермы шедöдчыны бөрјысыс лыдö, оз-на лантöдчы. Мијан зесыдлунјас—товарөн, еојан-јуанөн сүдөйтөм—кулаклы увтчан помка; татчö і кутчөас сјјö.

—Енö мунö бөрјысны, нинöм-жö-öд тјанлы оз еетны-а,—таногөн кутасны еывны кулачö. Унатор гөгөрвотөм дадöјас да аңјас вермасны шедны кулак вугыр былö.

Татыс петö мөд мог: петкөдны кулакскöй агитатсиясө ерд былö. Виставлан уж нуöдөмөн мырфанысы сы кинод улыс став бөрјысысө. Мед нөтөти ужалыс морт ез сулав бөрјысөмье ортсын; торја-нын колö кыскыны ужалыс нывбабаöс, нещыштны сјјöс пачвом дорөыс. Та куза унатор вермасны вöчны пöнерјас, бөрјысан лунјасө кагавиçмөн да с. в.

Мед 100 проценту жалыс крестана локтисны борјысан собраньö былö.

Бөрјысан собраньöјас былö локтöмөн колхозныкјаслы колö петкөдлыны пример да кыскыны асбөрсаныс öтка олыс крестанаöс—батракјасөс, гөла да шөркөддема олысјасөс.

Был сөвет бөрјытöз, важ селсөветјаслы колö вöчны ужывынысы отчотјас бөрјысыс масса возын; гөгөрбок видлавны налыс ужсө, вөрлеçөм куза, колхозјас течөм куза, сиктса овмөсөн вескөдлөм куза да с. в.

Сы бөрын был селсөветлы гижны наказыс возö уж нуöдөм јылыс. Наказыс ееталгөн партиачөкјаслы, комсомол јачөкјаслы да мукöд сөветскöй организатсияјаслы колö активнöја участвүтны. Од селсөветыс возö ужавны кутас тајö наказыс кузаыс.

Наказыс колö индыны, мед селсөветјас чужöмбаннаныс бергөдчисны колхозјаслан, вөрлеçөмлаң, мед став ужыс мунис овмөс течан вөт вога план нол вöөн тыртөм боксаң.

Öнја кадö, кор сиктын ыпјалö клас-сөвöй тыш, кор важ буржуазнöй интеллигентеја зилö орöдны социализм нога олөм течан уж (промышленнöй партија), кор Пуанкаре-„војна“ лөсөдчö үкөдчыны мјрас медвозза пролетарскöй государство былö,—торјөн-нын јона колö лөсөдчыны сөветјасө бөрјысөм кежлö. Сиктса культурнöй став вынсө, колхозныкјасөс, батракјасөс, гөла да шөркөддема олысјасөс колö кужны котыртны öтчукрö. Ужалыс крестанасө кыпöдны вөрлеçөмö, колхозјас течөмö. Од кымын öдјö ми кутам јонмыны, сымын öдјö итнервентејалөн кутас бырны надејасыс вөрөн пöдтыны пролетарскöй государствоньмөс.

Та могыс мед ужалыс став крестананыс, кулакјаслы, вескыдывыс кежысјаслы, вредителјаслы да социализм течан ужын мукöд торкасысјаслы шуисны чорыд вочакыс:—Ста вөн доктам бөрјысны!

КАПИ-са шленјаслы шöц колö мунны олөмыскөд öтвестын. Мича кывбурјасөн, вөтјасөн, очеркјасөн да мукöд ху-

дожествоа гижодјасон, кыподны ужалыс
коми крестанаос днїа мојас олөмө пөр-
төм выль. Шызодны, петкодлыны худо-
жествоа гижодјасон; чөв овны абу кад,
колө кодарө-кө сувтны, либө нарғиыејас,
војна паныејас дор, либө выль олөм, со-
сиализм олөм течејас дор.

Куш гижөмөн, дерт, КАПП-са шлен-
јас оз вермыны лантөдчыны. Ковмас пыр-
ны масса пөвсө да актївноја отсаены парт-
јачејкајаслы, сельсоветјаслы, колхозникјас-
лы, ужалыс став крестаналы буржыка
нуодны бөрјыеөмјас.

КАПП-са став шленсө колө лыдфыны
тајө уж вылас мобїлизүйтөмөн. Кад-нын
пыркытны унзїл да топыджыка јитчыны
ужалыс массаыскөд.

Тавоа бөрјыеөм јона торјалө возза-
воа советјасө бөрјыеөмјасые.

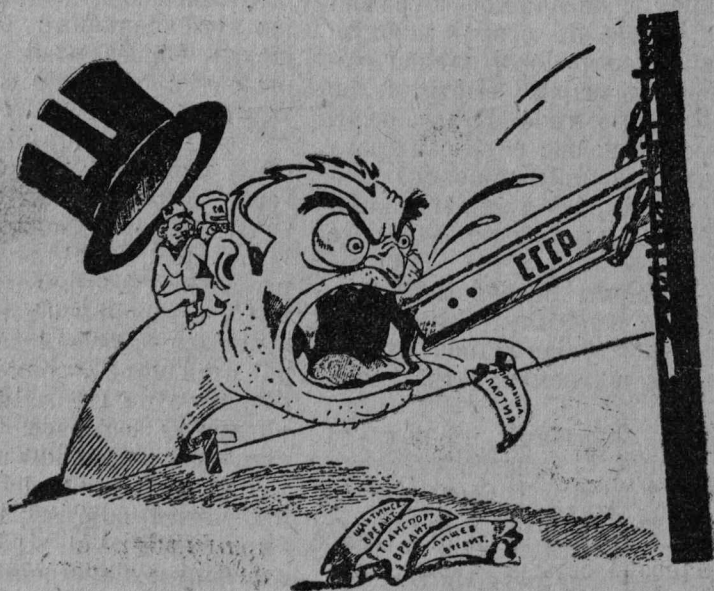
Колө зїлыны, медеекө нуөдан
бөрјыеөмјасыс вөчїс став ужа-
ным чорыд перелом.

Өтїкө, мед ужалыс крестана нөшта-на
чорыджыка бостеїсны бырөдны прорыв-
јас, тыртны вөрлезан план: кыпөдны ужа-
лыс производїтельност, чїнтыны вөр про-
дуктеїјалыс асдон, вевтыртавны вөрле-
зан нормајас да сїз воғө.

Мөд-кө, мед еекө најө кутчїсїсны јон-
мөдны колхозјасынөсө, выль шленјасөс—
батракјасөс, гөла да шөркода олыс крест-
танаөс—асланыс колхозјасө кыскөмөн, выль
колхозјас котыртөмөн.

Тавоа бөрјыеөмјаслы колө мунны та-
щөм лозунг улын: вїтвоа овмөсте-
чан план тыртны нөл воөн!

ПЕД-ГЕН.



Робочöјјас да крестана дінö!

Мöскуаын Сöвет Сојузса робочöјјас-лөн да крестаналөн Верховнöј суд суд-тис јöзöс, кодјас котыртісны робочöј да крестана властлы паныда контрреволют-сіоннöј заговор.

Стамувывса пролетаріјјаслы, меда-нын тіјанлы, франціјаса да англіјаса ро-бочöјјас, колö гөгөрвоны збылунсö тајö заговорыслыс—мöбьс-і тіјанлы лöб паны-даслыны тащöм ічмеңнікјасыскöд, да пре-дательјасыскöд, кодјасöс öні суд-ітöны Мöс-куаын.

Тајö јöзыс—СССР-ын ужалыс енетсі-алыстјас, учоннöјјас, Россіјаме вöтлöм капіталістјаслөн лакејјас вöчісны зев ыкыд мыж робочöјјас воңын. Најö асеы-ныс төдöмлунсö да сöветвластөн налы ес-кöмсö бергöдісны (использүтісны) сотсіа-лізм течан уж падмöдöм вылö—вреді-телство вылö.

Најö падмöдісны Сöвет Сојузын про-мышленност кыпöдöмлы, шыкöдлісны быд-тор: мыј вöлі пощö, кытчö сурö вісісны өмсö да вынсö ужалыс вöјтырлыс, зі-лісны быдногыс торкны народнöј овмöс кыптöмлы, наросенö öзтыны Сöвет стра-наын төварөн да мукöдторјөн дешкалöм-јас. Најөн вöчöм став локторјыс да мыж-ыс вескöдöма вöлі сы вылö, мед ескö падмöдны сöвет властлыс ужсö, сöвет странаын народнöј овмöс кыпöдöм куца, кыпöдны дöзмöмсö сöвет власт вылö ужалыс вöјтырлыс, торјөн-нын крестаналыс. Тајöс најö вöлі вöчöны Россіјаме вöтлöм да Европаын (меда-нын Паріжын) олыс



роч капіталістјаскöд еорытчöмөн да најö вескöдлöм улын, кодјас көсöны бөр сув-тöдны асеыныс властсö Сöвет сојузса ро-бочöј класс да крестана вылын.

Ферт, роч фабрикантјасыд да банкір-јасыд оз көсјыны бөр локны Россіјаад куш кіөн.

Капіталістјасыд ставыс öтсамабө,—налөн став көсöмыс робочöјјаслыс уж-сö эксплуатіруйтöмын. Та вöсна зев гө-гөрвоана, мыјла роч капіталістјас адзі-ны отсöг франціјаса да англіјаса капі-талістјас пöвсын тащöм мыкшö вöчны көсöмын. Пуанкаре, Бріан, Черчілл да капіталлы служытыс мукöд авантюріст ас-німкоф пырыс нүжöдісны отсалан кісö роч мошөңнікјаслы. Öтвылыс вредітел-јаскöд—кодјасöс öні суд-ітö Верховнöј суд, налөн рöлі лөсöдöма СССР, вылö војнадн уекöдчан план. Вредітелјаслөн Сöвет странаын лок уж вöчöмыс—вредітелство-ыс—вöлі вескöдöма сы вылö, мед ескö кокыдны міјан вылö војнадн уекöдчыс арміяыслы, кодöс (уекöдчöмсö) індöма вöлі панны 1930-31 воын.

Најö көсöны вöлі Сöвет странабөс кы-кыны польшаса да румыніјаса робочöј да крестаналы паныд војнаб, а англіјаса да франціјаса робочöјјаслы да крестаналы щöктыны доржы. ы тајö сторонајассö СССР-өн војнадн уекöдчöмыс.

Капіталістјаслы војнаыд кывыв, најö вузасöны öрүжöдн да бура нажöвйтчöны робочöјјас вір помыс. Најö оз сувтны выл-војна лоны вермöм воңын, көт-і најö тө-

дöны, лые война лоö ыжыджык да емертажык, 1914-18-д воеа войнаые. Капиталистжас оз-на жалитны нöшта вины 2-3 миллион робочöдöс да крестанадöс. Ставмуывывса капиталистжаслөн көсöдöмыс çик öтсама.

Робочöжжаслөн да крестанолөн көсöдöмыс çик-жö öтсама ставмуывылас: робочöдö да крестаналы колö мездыны аңысö капитал власт улые, гөллуныс да кулöмыс.

Робочöжжас! Тижанлы важөн-нын кад гөгорвоны, став локсö да шөгсö, став сөкыдторсö олöмас вајанторжыс лоö — ыжыд чукөр јöзлөн горшлуныс, коджас ÷икмöмадö, јöммöмадö горшмöмысла, сөм бөрса вöтлысöмысла, коджас олан закон самтөг ыжыдалöны уңжык јöз вылас, ышкöны налыс вынсö, пазöдöны мулыс озырлунсö, кодi збыл вылас тижан. Мөвныштлöдö: бөрја империалистическöј война дырјi, нол вои вöли вöйтöма морејасö миллион тонна лыдөн металл, кодöс перјиншыл да обрабататлid тi, сотöма вöли миллион тонна лыдөн изшом, кодöс перјилid тi, бырöдöма помтөг күчик, ној да тижанлөн вöчöм мукöдтор. Войнадн пазöдöны озырлунсö, збыл вылас кодi лоö тижан, тижан челадылөн, гөлмöдöны тижансö, вiјасны миллион лыдөн тижанлыс батјас-тö да вокјаснытö, а капиталистжас сы вылын чöжöны зарни да шөгöдчöны.

Уна со суре робочöдö вöчöны суднајас коджасдö война дырјi вöйтасны, вöчöны пушкајас, пулеметјас, ружјöјас, коджас медбöрыш мунасны тижансö-жö вiјалöм вылö. Тi щöц-жö кутад вiјавны тижан возын мыжтöм робочöжжасдöс да крестанадöс, кыçi-тi мыжтöмдöс на вöзын. Тајö мöдäмöд вöзас мыж абутöмыс войнасö пöртö нöшта локөн, нöшта мыжсамадн. Капиталистжасдöс вооружитöмөн, тi ужалад аслыныд-асныд паныд, война вылö тижан ужалöмыд — асланыд-аснытö вiјöм. Тижансö көсöдöны ыстыны паныд Совет Союзса робочöжжас да крестаналы, коджас петкöдлöны тижанлы, кыç позö бура овны да ужавны капиталист көчаинјастöг.

Буржуазиялөн гачетжас былдун најтөн киекалöны Совет Союздöс, быдсама нинöм абусö сөрöны сы јылыс; најö тазсö вöчöны сы вöсна, мед ескö воштыны тижанлыс ескöмтö Совет Союзса робочöжжас успех вылö, мед ескö кыпöдны тижанлыс лöгалöмнытö робочöжжас вылö.

Најö аеныс зев бура тöдöны; кущöм ыжыд öдјасөн муно Совет странаын стрöитчöмыс; кущöм сiјö паскыда да вына шөныштчöма, көт-i вредителјас тајö ыжыд ужыслы јона торкалöны. Најö зев-жö бура тöдöны, мыј вайö ставмуывывса капитализмлы Совет странаын тајö стрöитчöмыс. Сöмын буржуазнöдö гачетжас — кывзыс öружјö буржуазиялөн, буржуазнöдö журналистжас — нöбöм јöз, најö оз вермыны еорнитны веекыда, көт-i ескö најö көсiсны вöчны сiçсö, налөн көчајеваыс ескö тојыштитны журналистжасдö была уычö, кыçi-тi, фабрикантжас шыבלалöны тижансö.

Капиталистжас тöдöны, Совет странаса робочöжжас-кө вермасны нүдöны асвоаныс сулалан могсö да көсöдöмсö, — а сiјö матын-нын, — секи ескö на бөрса щöц вöтчад-i тi. Тижансö капиталистжас лöгöдöны Совет сојузса робочöдö да крестана власткөд сы вöсна, мыј Совет страна — зев ыжыд рынок, мыј муыс странаыслөн вывти озыр; тижансö Совет Сојуз вылö лöгöдöны асланыс полöмла, мыј Совет Сојузса робочöдö да крестана öдјö да дорыв кодöны капитализмлы гу. Капиталистжас көсöдöны, медеекö тi мунid кулöм вылö, најö ыжыдалöм вöсна, најö озырмöм вöсна.

Совет Сојузын веег челадылөн пöнерјас тöдöны-нын, мыј быд война, — көчајевалы паныда робочöжжаслөн нүдöдан война кыçi, — лоö зев ыжыд мыж вöчöм торја странајасса робочöжжаслөн мöдä-мöд вылас.

Совет Сојузса ужалыс јöзлы война озков, сöмын тижанлы колö тöдны, мыј најö оз повны сыыс да дасдö сек кезлö.

Тi-öд тöдäд-нын, 12 во сајын Совет странаса робочöжжас да крестана öткажитчылысны косасны тижанкөд да пöштi öружјөтöг, шыгöдн да пöштi пастöмдöс пазöдöны офитсерјаслыс армияјасдö, коджаслөн командуйтлысны велöдчöм генералјас да коджасдö зев бура вооружитлысны францейаса да англияса капиталистжас. Онi Совет Сојузлөн ем бура вооружитöм армия, быд бојеч сылөн тöдö, мыј сiјö кутас косасны вöла вöсна, странадöс мездöм вöсна, көни сiјö ачыс көчаиныс, көни абу некущöм көчаин, робочöжжас да крестана кыçi. Тi кутанныд косасны капиталистжас итерес вöсна, коджас вузалöны тижанлыс вiрјайнытö. Најö вузавлöны мöдä-мöдныс-лы, странаыс. Странадö тижан вöчöм öружјö, гашкö-i тижансö-жö кутасны вiјавны буреш

ейо пушкајаснас да оружіјаснас, кодјасо вѳчѳма тїјан кїѳн да кодјасо калїталїстјасѳн вузалѳма—бытѳѳкѳ тїјан „врагјаслы“. Гѳгѳрвоана абу-нѳ тїјанлы тїјан лаытѳмѳн вїзѳѳѳмыс тїјанлы паныда вїрѳн тащѳм ворѳѳм вылас, кодѳс вьл-пѳв панѳны тїјан кѳѳаїпјасыд, разбој бан-даыд, кодјас олѳны тїјан шѳја вылыи?

• Најѳ лѳѳѳѳчїсны нѳшта-на ыжыд ужа-са војна кѳжлѳ. Најѳ бара кѳсѳѳны вїшы да калѳчїтны мїльѳн лыда јѳзѳс.

Кѳсјанныд-ѳ тї сїјѳс? Тї верманпыд не лѳзны војна лѳѳмѳѳ. Тї да став јѳзыс, кодјас гѳгѳрвоѳны кущѳм лѳктор, кущѳм вїр кїѳтѳм кѳсѳѳны паны, вермад кутны кїаныс авантюрістјаслы. Тїјан та вьлѳ ем став вышпыд.

Торјѳн-нїн тїјанлы, франтсїјаса да ан-глїјаса робѳчѳјјаслы, колѳ корны асла-ныд правїтелствојасыдлыс, мед најѳ ескѳ вѳтлїсны росеїјаса емігрант-капїталїст-јасѳс, кодјас кѳсїсїсны вузавны Сѳвет странаса робѳчѳјјасѳс да крѳѳѳанаѳс тї-јан капїталїстјаслы.

Војна палѳмлы паныд колѳ сувтны—быдѳнлы, щѳщ-ї нывбабајаслы—мамјаслы, гѳтырјаслы, чѳјјаслы да невестајаслы, паныд щѳщ колѳ сувтны-ї интѳлїгѳнт „Гуманїстаслы“, кодјас неважѳн-на вѳлї профѳстутѳѳны мыжѳѳмлы паныд тѳѳтѳї, кущѳм ыжыд мыж најѳ (мыжданторјас-ыс—прѳдїтелјасыс) вѳчѳмаѳѳ.



Ставмуывса пролетаріат гіжыяслөн конференцсіја

Харковын неважөн ужаліс ставмуывса пролетаріат гіжыяслөн конференцсіја. Конференцсіјасө чукөртліс МБРЛ (Международное бюро революционной литературы). Конференцсіја выль воліс 120 делегат 22 странаыс.



Семјан Бедный (СССР)

Ставмуывса пролетаріат гіжыяслөн конференцсіја чукөртліс бурец сещөм кадын, кодыр отарсаң — СССР-ын муно вөвлытөм уж сөтсіалізм нога олөм течөм куҗа; мөдарсаң — ставмуывса капитал, роч емігрантјас да СССР пыцца вредітелјас отсалөмөн, көсјө торкны міјанлыс сөтсіалізм течан уж, көсјө паздны Совет Союзөс. Вредітелјаслыс организатсіјасө ердө петкөдөм, заграңчаса роч емігрантјаскөд да мукөд государствојаскөд (Францсіја, Англија да мукөд) налөн јітөд кутөм — пошта-на отчыд петкөдлө — војналөн порок щын дукуыс абу-на бырөма, рытыввысаң кылө-на оружјөдн чөлкөдчөм. Капіталіст государствојас-кө ас костаныс возжык оз удітны орјөдлыны мөда-мөдыслыс горшчысө — најө панасны

міјанкөд војна — најө сек кежлө лөөдчө ны, најө јігрөдлөны туж.

Сек кежлө міјанлы щөң-жө колө лоны дасөн. Колө лоны дасөн: ставмуывса пролетаріатлөн, щөң-і пролетаріат гіжыяслөн. Став вынөн колө надмөдны војна лөбмлы, став вынөн дорјыны СССР-өс, а лоас-кө војна — бергөдны сіјөс капіталістјаслы паныд. Ез весшөрө конференцсіја вылын пуктыны торја еөрні војна јылыс, ез весшөрө ставмуывса пролетаріат гіжыяс чукөстчыны војна куҗа асланыс көсјөмјасөн (віжөд „мыј шудны војна јылыс ставмуывса пролетаріат гіжыяс“).

Ставмуывса пролетаріат конференцсіја історіја бөксаң зев ыжыдтор. Сіјө лөі капіталізм странајасын пролетаріат літератураөс выліжык щунөдө кыпөдан кадөн. Конференцсіја петкөдліс, кущөма быдміс пролетаріат нога література став мірас, кущөма содісны выль пролетаріат гіжыяс робочөјјас пөвсыс. Неважөн-на капіталізм странајасын пролетаріат гіжыяс оз вөлі төдчыны, некущөм еотыртчөм налөн ез вөв. Оні-нын налөн емөс вел јон организатсіјас. Пролетаріат нога література јітө асөө політика да культура ужкөд. Сіјө кыпөдө пролетаріатөс став мірас вермасны сөтсіалізм вөсна. Таҗ шуіс харковскөј конференцсіја. — Классјас тышкаөмыс бөкын художествоа література сулавны оз вермы. Лібө сіјө кутас отсавны капіталістјаслы — војнајас панөмын, робочөјјасөс екслоатірујтөмын, лібө — лоас нырщікөн ставмуывса пролетаріатлы капіталістјаскөд тыш пуөдөмын, кутас өзјөдны најөс власт пөнда тышкө.

Капіталізм нога важ культуралөн пөдулыс еісмө, віжөдө імперіалізм сама өерпасөн. Сы пыдді чужө выль, сөстөм іскусство, кодөс течөны ужалыс јөз, кушөдлытөг, вескыда, выль самөн.

Пролетаріат нога іскусствоөс (щөң-і художествоа літератураөс) колө пуктыны міјан тышкын јөс оружјөө, коді еекө отсалө вөлі нещкыны капіталізмлыс вужсө, течны ставмуас выль мір.

Выль Паш.

Мыҗ шуоны воҗна җылыҕ ставмувывса пролетариат җиҗыҕјас.

— Кута дорҗыны мирын пролетариатлыҕ медвоҗза госуҗарствосө

— СССР-өс, кута вермасны имперіализмлы паныд,

Вочавіҗоны медбур представітельјас ставмувывса літератураын да іскусствоыҕ



Мајкль Голд (Амеріка)

— Лос-оҗҗоны воҗна кеҗлө. җас во оз кол, кыҗи воҗнаыд өзјас. Быд воҗын, көдi мыҗкө-мында ескө воҗө олөмлы, өҗи көг—МІЈАНЛЫ КОЛО ДОРҗЫНЫ СӨВЕТ СОЈУЗӨС.

Іоганнес Бехер (Гермањіја)

— Тани оз ковны вылын кывјас да өтјисан ескөдөмјас: ачыс-һин тајө зев гөҗөвоана, мыҗ пролетариат җиҗыҕјаслы да поетјаслы колө ісползутны став вермөсө, мед ескө отсавны Сөвет Сојузлы

дорҗыны ставмувывса имперіализм уекөд-чөмыс. Некод бокө оз кеҗ, быдөн лосны асланыс местаын. СТАВ МІРАС ЛОАСНЫ ГОРд АРМІЈАЈАС... Тајө кывјаснас ме мөһпөв вiетала сiҗөс, мыҗ шулі арнас 1929 воын Тiфлісын, гөрдармејечјас да робочөјјас воҗын. Тајө вiеталөм-еыс өһі Гермањіаын панісны менө мыҗдан делө, сөмын ме нөһта-на шуа тајө кывјассө, җај воҗө кута шуавны. МІ ПРОЛЕТАРИАТ ҒИҒЫСҒАС ОНІ-ҒЫН ЛЫҒАМ АҒНЫМӨС ГОРд САЛДАТ-ЈАСӨН.

Ромен Роллан (Франтсіја)

— ТI КӨСЈад кышөдны лөзыс-лыҕ мөвпсө СССР-лы паныдөн? Ладнө! Сөмын вiдчыгөҗ, мед сiҗө ез кышты аслыныд паныд!

Бруно Јавенскіј (Польша)

— ЛОА ПРОЛЕТАРИАТ РЕВОЛУТ-СИЈАЛОН САЛДАТӨН.

Чарлз Јель Гаррісон (Амеріка)

— МЕ ЧУКӨСТА СТАВ РОБОЧӨЈ ДА КРЕҒТАНАСӨ ПЫРНЫ ІМПЕРІАЛИСТЈАС АРМІЈАЈАСӨ ДА БЕРГОДНЫ АСҒЫНЫС ОРУЖЈОСО КАПТАЛИЗМ ГОСУҒАРСТВОЈАСОС ПАОЗДОМ ВЫЛО.

Людвиг Ренн (Германия).

— КЫҢИ ОНИ, СИҢЖӨ-І ВОЈНА ДЫРҢИ, МЕ МЕДВОҢ—СТАВМУВЫВСА ПРОЛЕТАРИАТ ГОРД АРМИЈАЛОН, САЛАТ.

вөчалом вьлө, став мiрыс зелөдчөма. Ми төдам, кодыр тышкыс кыптас, сiжө лөб чорыдөн. Уж да капитал костын лөб олөм лоны оз вермы. Мијанладорын—вермөмлы ыжыд ескөм. „Вермөм либө кулөм“ лозунг-кө став iсторiја каднас вөв-



Германияса пролетариат гижыюјас.

Јан Матејка (Венгрия)

— Медвоҗда совет диктатура дырҗи, ме вөли прокурордөн Венгрияса Горд армия первој дивизијаын. Тажө ужыс вөли торкөма венгрияса совет власт путкылтчөмөн. Сетысаң пыр-на ме ужали СССР-ын сотсиализм течан фронт вылын—ме днөҗ-на ачымөс ог лыдды демобилизуйтөмөн.

Людвиг Турек (Германия)

— Импералистјас лөбөдчөны војна кежлө!

Уна мiллон шайт вiҗөны војскадө вооружитөм вьлө да војутан машинајас

ли вешөрө шусан кывјөн,—мијанлы, коммунистјаслы сiжө лөб законөн. Тажө закон сергыс ми кутам вөчны. Гөрдармејечлөн прiсагаыс—лөб мијан прiсагабн. Мездысан тышкыи ог кутөј жалиты асыным олөм нi вын.

демонстратсияјасывса мијан знам-јајас вылын гижөдјас вiсталөны врагјаслы: УСКӨДЧЫЛОЈ СОМЫН, ПОНЈАС, СОВЕТ СОЈУЗ ВЬЛӨ!

ВЕРМАСНЫ СЫКОД СОКЫОЖЫК ЛӨӨ ВЕСИГ УКЛАД ЛПРОМЫГ!

Нурт Клебер (Германия)

— Меным сөкыд вiставны унаторсө тiјан јуалөм вьлө, „мыј ме кута вөчны

лоо-кө СССР-лы паныда война*. Ме мед-воз—Германіяса коммунист партияын шлен, да война-кө лоо. кута вочны став-сө, мы сijo корас аслас шленжаслыс, дерт, щощ-и меным. Зев гогорвоана, мы сылдн коромжасыс медеасө лобны—воз-мостчөмөн вермаены наступајтыс армия-жаслы да государствожаслы паныд...

Тристан Ремі (Франтсия)

— Ме мовнала сижө, кыци револю-ционнөй пролетариат: Октабрса револутси-жадн бостомторјас кутөм вөсна чорыда вермасөм.

Мартин Андерсен Нексе (Даңия)

— Имперализм өдвакө лыстас жөздөнн война Совет Сојузлы; сijo-өд абу еин-төм, гогорвоө, мы Јевропанын пролета-риат луныс-лун шугаммө, да войнаыд регыдөн вермас вужныс револутсијаө. Им-перализмдөн-кө тырмас јөлуныс панны война. ме став выдөн КУТА ОТСАГНЫ ПОРТНЫ ВОЛНАСО РЕВОЛУТСИЈАӨ.

Егөн Ервин Кіш (Германія)

— ЛОӨ-КӨ СОВЕТ СОЈУЗЛЫ ПА-НЫДА ВОЈНА, МЕ БОРЈА АСЛЫМ—ГОРД АРМИЈАЛЫГ ОКОПЈАС.

Петр Лемњитскіј (Чехословакия)

— Ме лоя Чехо-Словакияса комму-нист партияын шлен (партия чужөмеагы-с). Кыс во ужалі СССР-ын да гижі ро-ман Кавказө овмөдчыс чехјас да сло-вакјас олөм јылыс. СССР вылө-кө война-дн уекөдчөм лоө, ме сета ачымөс КПЧ кб, сижкө-и став вынөс сета револутсија вөсна вермасыс пролетариатлы.

Луи Лозовик (Америка)

— Тијан јуалөм вылө: „Кыци те ку-тан виждөнн, импералистјас-кө јөздөсаны СССР-лы паныда война?“—менам воча-кыс: сөк—ме ПЫРЖӨ СУВТА ІМПЕ-РИАЛИСТЈАСЛЫ ПАНЫД!

Мате Залка (Венгрия)

— Ме награитөма Гөдд знамја ор-дендн граждандкөј война дырјі ужалө-



**Венгрияса пролетариат гижыс
Анатољ Гидаш**

мыс. Ме вөзмөстча пөшта-на заслужитны тащөм отлычө знаксө. Ме еска, Совет Сојуза импералистјас костын война еш-төм бөрын оз куш өтөи заграњычаса гижыс кут новлыны Гөрд знамја ордөнсө.

Бела Ујтс (Венгрия)

— МЕ БОСТА ОРУЖЈО.

Шарль Вильфрак (Франтсия)

— Тајө войнаын ме кола на пыщкын, кодјас сылы паныд сулалөны да сыкөд вермасөны. Ме көт-и некущөм политичес-көј партияын ог сулав, ме лыдда, мыј капитализм нога строј—медыжыд мыл өнја өлөмын. Ме еска роч револутсијалы, кодө нуөдө мирсө выл өлөмө.



З а р ь і с а м о р о д о к ј а с

(Америкаса том пролетариат гіжыёлн віст)

— Джо Шалідіно ужаліс складын, Һеылын Гарлем Ріверсап. Сіјо ас вылас кыскаліс гартём ковјорјас. Ковјорјас вёлісны зев ебкыдөс; ті еекө Һеыкыці епö чајтö еешöмөн, еп-кө асныд відлөј кыпöдлыны. Ковјорјас кыңзі, сені вёлі щöщ-і линолеум. Сіјö линолеумыс-і медбöрын Һеыщытіс вынөсö Джоыс. Сіјö Һеыкор ез вöвлы зурыд мортöн: сіјö кыкыс-Һын көвјавліс грыжа да сетіс еекö ставсö, медым адзыны кыкө көкыңдык уж. Сöмын відлөј сіјöс коренытö...

— Сетчöз Джо вёлі ужтём. Сы вöсна-і сылы вёлі Һімкод-жык, Һыр ужалöм вылö тап-складас ужыс сылы еуріс-да. Сіјö вееіг уждысöмөн верміс Һöбны керка пыцкөсса кушöм-сурö көлүј да радио, да асла гөтырыскöд вужіс выл патерад Ерепкө—Кожмöд авенуса воздушнöј көрттујсан öтi квартал саяö. Кротонскöј парк дорö.

Парк! Джо быд асыв сетчö пулывліс асыс дефінасö да долыд Һырыс кызывліс сылыс Һімкода болөдчөмсö, лйбö вйçöдіс, кыці сіјö пуркөдчіс лыа пыцкын. Джо велөдіс сіјöс Һыр корены поснi галкајас, лыасö кыпыдөсас чуң костјасöдыс сөçдöмөн. Сіјö горзіс кагаыслы: „Вйçöд—зарнi самородкјасыс“. Дефінаыс Һімкода четчаліс, чіліг тырјi котраліс выл лыа кытырла батыслы. „Ок,—мöвпаліс Джо,—кушöм лөмыд лоны гөтырапн—вйçны асыд гөтыр, кодi те вöсна тöждысö, вйçдö те бöреа да зыралö тенөыд јайтö өпiртөн, кор ебкыд ужалалун бöрын лыгышөн воан гортад. Сешöм-жö лөмыд да Һімкод-быдтыны тащöм зоріçöс, тащöм çолаöс, чілөдлыны сіјöс да кутавны сынöдыс, чуңдöдлыны сылыс банјöм вомдорјассö да адзыны, кыці сіјö луныс-лун быдмö, сөвјавмö. Јона-жö-Һын лөмыд!“

Джоöс вёлі рöкыс суöма Һын. Сіјö һопталöм чужöм да лöз четчöм сөнјас ерғыс позö вёлі адзыны, сіјö өз-Һын куçа вермы кысыны тајö уж вылын, Һеыжыд кадөн пöрас Һеыкодлы ковтём мортö Сöмын медөн ужалыс раб олö луныс-лунд. Асдінас-кө лолывлö буржык талунја дорыс—ставыс шаң. Кутчыс сетчö, мыј öнi ем, öд воçынсö вiрдалö жум. Джо ачысö том вёлі, а јурвемыс сылөн вёлі пöрыс-Һын, вешкыртчöма. Сылөн гөтырыс сіç-жö өз-Һын вöв кыш пыцкыс петöм курöг пікод, көт еекö Һыр кажычывліс сöстöмөн да пелка пагасöмөн. Кор сылы вёлі дасöтi ар с, сіјö мыскавліс да зыравліс јöзлыс жоҗјассö, а бöрынас Һылыштiсны фабрiкјас да çікөз щыкөдісны чужöмвыс мiчсö. Сылы зев Һімкод лоi вербөсаяö мунöмыс,—јона радејтіс Джоöс. Гортпыщкөсса ужтö нуодны ез вöв зев көкы, сöмын сіјö ставсö вевјалö вёлі вöчны. Сіјö өз вольвыл есöм пiкөз, кыці Шоферлөн гөтырыс, кодлөн верöсыс ужтöмжык дырјi быдса вежонјасөн вёлі оз петкөдчывлы гортас; а кодыр локтас—вомыс өпiртөн чашкö. Шоферлөн гөтырыс јорөывліс, мед сылөн мужыкыс, воём мысчыс, ов адзы сіјöс гортөыс, оз су меставывөыс, сöмын мöдыс öнiдç-на суліс асыс гөтыр-сö гортөыс да Һеыкор-на ез чујмывлы, мыј көркö оз адзы важ местаөыс гөтырөс, код гөгөр кыщлалöны да жмiтчöны кујiм поснiдiк челад. Джолөн гөтырыс асö лыддывліс зев шудаөн, тащöм вежöра верöс саян олiгөн. Джоылы вёлі зев Һімкод лоны гражданынөн, быд вежонөн боепны 22 доллар, рытјасын Һеуна прöет здукјас тöдлыны, медым куpітчiг моз лыддыпты газетјас да вееітö кор еурö вермыны гортö вони појездөн. Наяö вёлісны зев-Һын прöстөј јöз.

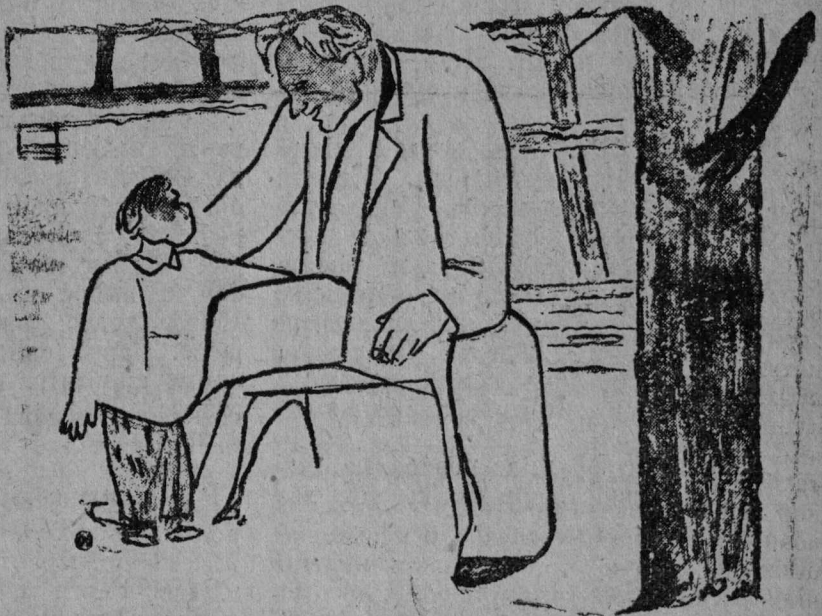
Ковжорён вузасомын лоі кушомкө кутод, көч ескө джолы-і кажитчис, мыж ковжоржасыс влісны важкодбе-на-жө турасада да ебкыдбе. Секи кутисны пыдди пуктыны сійөс, мыж джо ез вөв медвына мортон мјрас. Складын ужалис бти јевреј, овнас вөлі Лејбер, зев вына морт; сійө вөлі ули судтаас товарјас пыртло-петкодло. Колан вежонас сійөс вөтлісны уж вывевыс. Сіјө оліс Сјуффолжестротын, кар горув помлааны; сылөн вөлі нол челаф. Лејбер унаыс вјставліс джолы, кызі сійө вөвлі јумвортјон вузасан магаћин куты еон да, кызі сійөс ыжыджык шыс рөзөритіс—став товареө сојис. Опи, Лејберөс вөтлөм бөрын, джолы сетісны щөңці сылы ужсө. Джо вөлі жугодчымон зил мортон, дыр песеөм бөрын кутис-нын вермыны лептавыны еөкыд тукјастө; сы понда-өд-і кладовщикыс шыс сійөс колны, а Лејберөс вөтлыны. Лејбер јона чујмис, кодыр сылы вјсталісны вөтлөм јывөнд. Сөмын мыјнө оз еурлы ас вывтисы кыскыны рабыдлы. Ужалөм—сіјө ад, а сыыс-на лөкжык лөб—ужалан места воштөм. Коди-нө төгас ошкөд вына јеврејөс уж вылыс вөтлөм Кодлы-нө сетчөд мог? Сіјө, дерт, көнө вөтлө өни, кевмысө, көчаинјасеан өткажитөмјас кывзө, теш улын оло, улычјас вывти щыгјон довјалө, быд іцасө чорыда самасө. Джо чікөч вунөдіс Лејбер іылыс. Сылөн став мөвныс, төждысөмыс лоі сөмын өбитор вылын, медым ескө ез ворсөы местасө.

Кадыс-кадө складө вөлі ысталөны Главнөј Конторасаң ратсіоналізатсіја куза вылыс-выл інструксіјас. Сіјө інструксіјассө вөлі кырымалөны геңіјјас, коджас көлмеджын велөдчигөн төдмалісны, кызі колө вескөдлыны овмөсөн. Налөн вөлі могыс—жмітны Джо Паладіно коджем посні јөсө. Инструксіјасын шысө: „Ідеја? Ем абунө тіјан кушомкө ідеја, кызі ескө бурмөдны ужыслыскачествосө, лө-өдны сіјөс өнја дорыс

мыјкө мында көч-да, бурмыштөмлан? Јуөртөј мјанлы. Енө гуалөј асыныд талантјаснытө муө“. Джо пондыліс-жө уждыскачествосө бурмөдөм куза мөвпавны, көсјис еетны асеаныс кушомкө бур ідеја. Сөмын весшөрө вөлі сылөн төждысөмыс. Геңіјјас асыс-нын возжык мөвпыштлөмаөсө сы јылыс. Најө вөтлалісны унжык ужалысөсө, а көлөдөмјассө кутисны ужөдны кык мында возза ужалан дон вылас-жө. Весіг ещажыс-на кутисны мынтыны, өд најө лөбөдөмаөсө зарні правілө сы куза: свөрхурч-нөјјас оз мыштысөыны. Медым мөвпыштны тащөмтор јывөнд, оз ков вөлі көлмеджын велөдчөм.

Зумыштчөм чујөмөн Джо вөлі вөчө, мыј сылы щөктасын. Сіјө велалі терпітны вачкаломјас, а көчаиныс пыр вөлі зилө вачкавын морөспаң улас.

Асывјаснас Джоөс лөб вөлі мыјвынеаныс кыскыны крөватөыс. Сіјө оліс кушомкө чујман олөмөн. Лоі кын морткод. Пөмаөіс сылөн аслас дөтінкамыскөд паркө ветлөм. Дөтінаныс пөшгөі некор ез кутадчывыны асыс батсө. Джо бөрсө гортас вөлі воө војын; сылы вөлі кажитчө, улычајасыс војае савкјалан біјас пыщкын еылөны жарысла. Гөтырыс садмас да четчылас сылы сојантор лөбөдны да дозмукјассө мыскыштны. Луныс-лун уж вөлө надејаыс кутис вошны. Төждысөмыс вөлі сещөм, мед ескө Джо дыржык кеж-



лө-на коліс гражданинөн, быд вежонын 22 доллар најбөвитысөн. Тажө вопросыс, ферт, дыр сулаліс генијјас воґын. Ішү-ма та куґа вөлі сизі: мивермам колтчыны тајө мортөґыс... Шүөмыс зев научној да збыльвыс мунан. Стөч, стөч математика-код. Барыш да убытка. Суббөтәә кладов-щикыс чүкөстис ас динас джөбө да небы-фика јүөртис сылы, сижөс уж вылыс вөт-лөм жылыс. „Мыј вөсна? Мыј вөсна-нө?“ (Верманнәд аслынын артышты, ажелөн сымында повтөмлун тырмис јуавны: „Мыј вөсна!“). Кладовщик жал пырыс виґөдліс ем вылө: „Кодыр те кыпөдиг тајө мед-бөрја динөлеум кинасө, ме каґалі—те пов-чыштин, мед ескө ез сижө тенө дојд. Сет-чө-жө, те зев-нин нөкјө вөлі вөран. Мi огө вермө леґны, мед мијанын ужалісны вермытөм јөз. Со і ставыс“.

Джелөн јурвежөрыс кутис бергөдчыны гортас воигөн. Вагон өшинөд јурө сүјө-мөн, сижө виґөдліс водушнөј көрттуј бок-са жүґид коромінајас вылө, кытөни ем уна вежөса лыдтөм патера. Тајө став јөзые — мекод-жө рабјас — течөны асеы-ныс олөмсө һөдыр кеклө уж сурлөм вы-лын. Најө быдтисны челафнысө, кодјас-лөн воґө олөмыс еігараин пуркыс, гөрд чужөма көґаин кыв сајын, коді пукалө глывнөј контораын да медалө генијјасөс лөбөдавны ужын ратсөнализатсөја план-јас. Джелыс окота вөлі горөдны сижө квар-тирајасас: „Сулавлөј! Мөвыштитлөј! Мыј-нө мијан олөмеыс ем! Ниґувјас, алі јөз-нө ми? Мыјла-нө ми һуқыр виґам, мыјла-нө ог вочавиґөј кучкөм вылө кучкөмөн? Су-лавлөј!“

Војыс вөлі дука. Дјо норөеіс килчө дөрө чүкөртчөм сүеедјаслы. Ставыс најө воґа-воґ пөрыемөмамөс. Сөні сула-ліс өдва лөлалыс, быдеама нүждасө пык-лыс, немыс аслас челафјас вылө риксыс јеврејка. Сижөс кыкпөрјө-нин јөртлісны јөјјасөс виґанинө. Сөні-жө сулаліс шофер-лөн гөтырыс. Сылөн вөлі зөб. Врач шүис сылы, медем сижө сөјис сөмын кокныдик һөбыд сөјанторјас да ез щөкты воґө вылө сөктөдчыны.

Сөні сулаліс фруктиас новлөдлыс: сы-лөн вөлі сахарнөј виеөм да кыштөм лөз

сөнјас. Сылөн гөтырыс вөлі ракөн виеө. Гөгөр быдеама виеөмјас. Көґаин ставны-сө вөлі жмитө... Дјо каіе пост куґаыс, быд щүпөдө һөдыр кеклө сүвглөмөн.

Сижө гурјыв востыліс өзөссө да пырис кукнаө. Сөмын налы лөі һөтны татыс. Мебельнөј маґазиныс молодөґјас өшөд-часны најө јур вылө вежон либө кык мыети; сүдөбнөј прістав, варыш-моз, үе-көдчас најө квартираө да етав ембурөс һөбалас. Мыјнө сыыс, најө-кө мынтисны 100 доллар лишка мебель вылас. Законсөб лөбөдөма-өд еүе јөзбн—еүе јөзлы-жө. Рө-бочөјјас олөны сы вөсна, медем сөщөм „еүе“ јөзые щөгөдчыны.

Сылөн гөтырыс вөлі үґө-һин, һөн-моз муґөма-да. һөважөн сижө фабрикаыс кү-тис гортас боетны уж, најө вөлі видчыө-ны һөшта каґа-да, а сы вылө-өд ковмас лишка рөскод. Дјо һөбыдика вөрәддыш-тыс гөтырөс пельпомөдыс. Гөтырыс пырыс-һөр-жө сафмис да пүеіс. Мужик чужөм куґтаыс сижө гөгөрвоіс, мыј лөбма. Сыв-јыштит мужикөс кыкнап кинас да шытөт кутис сыркјавны. Фөтинасө бара лөб прі-јутө сөтны, да, сөкыд. Оні фөтинаыс чөс-кыда үґө аслас крөваґын. А мыј лөб мө-дыскөд? Джелөн гөтырыс һөкјөһөкөн чет-чис да лөбөдис үґин. Мортлы колө сөј-ыштыны. Сижө вөлі бур аһөн.

Асывнас најө четчыны һөти шөјтчы-төмөс. Вөскресөһна. Керкаын вөлі зев чөв. Сөјыштөм бөрын дјо боетис асеыс фөтинасө да мөдөдчис паркө. Фөтина то-лөдчис аслас пөлөс сөрһөн. Бөрјис турун пөвсө сөстөм места, дјо һөжөдчис шөп-ді воґө, а фөтинаыс гөгөрыс котраліс да ворөіс. Джелөн јурыс потө вөлі виеөмыс-ла. Восөдны көсјө. Фөтинаыс котөртис сы динө лыа китырөн да һимкод пырыс го-рөдис: „О, зарһи самородкјас! Самородк-јас!“ Каґаыс кетис лыасө багыслы лөбө-дөм кі пыдөс вылас, да дјо кутис сө-зөдны лыасө; горөдны посһидик галкј-јассө. Зарһи самородкјас! Чорту! Сижө лөкыс шамыртіс галкјјассө да һлө кө-јыштит. „Тажө ізјас!—горөдис сижө фөтина-ыслы.—Ізјас“.

Рөч вылыс коміөдис САНДРИК ЈОГОР.

лы вашкӧдлывліс аскежас.

— Уч, уч, Ула,—лантӧдіс сійӧс Кірілл да дыр віӧдіс ӧшің пырыс тӧлыс жүгдӧдӧм ӧшіңуло.

Ӧшің увтыс муніс ічӧтік пон—Жучка. Сылӧн куҫа шыбытӧма вужӧрыс. Сіјӧ муніс гіҫға дорӧ да күтіс кодҫыны пельӧсас, сесса күтіс мыкӧ кыскыны. Ніколај пыранін оланін кильчӧ улӧ. Кірілл шуіс,—сіјӧ кыскӧ јай куєк аслас піанислы. Сылы понҫыс кажітчіс зільҫык коммунарҫасы: Жучка кыскӧ јай піанислы, а коммунарҫалӧн сещӧм тӧждысӧмыс абу.

— „Мужікыд дыш, кодыр сылӧн тырмыӧн быдтӧр ем да, кодыр сіјӧ пӧт,— шуіс сіјӧ да бара күтіс мӧвпавны завод ҫылыс, мужік ҫылыс, коммуна ҫылыс.— Мыҫла-нӧ заводын быдӧн ужалӧны, цехӧн заведүҫтыелы некодӧс оз ков вӧтлыны уҫ вылӧ, віставлыны! Сені робочӧј бостӧ жалӧваннӧ, сені норма... Сені... А тани-кӧ быдӧнлы сетны жалӧваннӧ, сылы нымкӧдлӧ да нӧшта-на јонҫыка кутас лытајтны. Ужалан норма лӧеӧдны? Коді-нӧ тани вермас лӧеӧдны нормасӧ, дај коді кутас вӧдӧдны норма тыртӧм бӧреасы? Сені заводад—ставныс чукӧрабе, уҫылды оз торк лым-ні, зер-ні, некушӧм дивӧ. А тани? Мунас сіјӧ верст дасвіт сајӧ кымын, нукалас рытӧчыс, а рытнас ыстысас зер вылӧ лӧбӧ кушӧмкӧ мукӧд помкајас вылӧ. Тани-кӧ лӧеӧдны уҫлы норма, ковмас-і быд морт дінӧ сувтӧдны віӧддысӧ нормасӧ тыртӧм бӧреа. Дас морт ужалӧны, а на бӧреа дас морт віӧддны“.

Пельӧсын скамјајас вылын ружталӧ Богданов да мукӧд дырҫыс друг нещыштӧмӧн суркнӧйтлас асулас окҫассӧ, сесса бара нужӧдчас, коҫҫасыс ӧшҫасыны жеңды скамјајасыс, бытӧтӧ плечҫас.

— Таҫі-і мужікыд олӧ—став олӧмыс сылы ҫескыд, сіјӧ сӧмын пыр коҫҫассӧ аслаңысі кыскыштӧ,—скӧр пырыс вашнӧтіс Кірылл, сыкӧд шӧщ ачыс гӧгӧрвоіс, заводлице самсӧ Брускі вылӧ ваяӧмыс лӧб се ӧм-жӧ пӧчтӧмторјӧн, кыҫі і крестаналыс торја да посьныдк муҫассӧ ӧтлаӧдтӧг тракторӧн гӧрӧм. Таңдӧм мӧвпалӧмыс Кіріллӧн вӧлі выл, сіјӧ вӧлі шыбытӧ ӧктса овмӧс вылӧ мӧд жүгӧр, мӧд кадӧ-кӧ сіјӧ вылыс нымкӧдӧдіс Кіріллӧс, а ӧпӧ сіјӧ ҫикӧз ҫүгіс мӧвпалӧмсӧ, шӧктіс вунӧдны завод ҫылыс, а Кірілл сіјӧс оз вӧлі кӧсҫі.

— Заводлы колӧ лоны тани,—шуіс сіјӧ. — Мӧд ногӧн—сіе нур да сещӧм-жӧ пӧлзатӧм пессӧм. Мужікҫасыс колӧ перҫыны пӧлзатӧм нокеӧмсӧ. Сӧмын кыҫ?—Друг сылы воіс мӧви да тајкӧ горӧдас. Мӧвпыс сылӧн вӧлі сещӧм-жӧ сез да гӧгӧрвоана, кыҫі-і сещӧмтор, мыҫ кымҫынкӧ час мыҫті лӧб асыв, ӧзҫас лун.—Ого,—ӧдҫӧ пастасіг моз шуіс.—Ого-го! Сені заводын ужалан дон-норма, тани—норма, тани—норма ужалан дон. Завод. Вывлан кокӧн, сӧмын завод...

Тајӧ војнас Улка медвоҫҫаыс уҫіс ӧт-насӧн. Кірілл муніс РК-ӧ, коріс аслыс машиністкаӧс да асҫадорӧчыс диктуҫтіс сылы... Аскікас Брускі вӧлі выл серпаса. Асывнас контора ӧҫӧсҫасын ӧшалісны војеннӧј кывӧн гіҫӧм пріказҫас. Чорыда шуҫма вӧлі пріказҫасын: ӧнісаң Брускі вылын став уҫыс вужӧдӧс сӧелҫіна вылӧ, машинаҫасӧн заведүҫтысӧ індысӧ Ніколај Пыракін, завхозӧн—давидка Панов, му бердса уҫдӧн вескӧдлыны—агроном Богданов, столовӧјын—Ката Пыракіна, ӧетдомӧн—Степаніда Огнева; најӧ нӧдӧны став ответственностӧ председател да коммунаса сӧвет воҫын да вермасны корны сіјӧс-жӧ быдӧнлыс, коді ужалӧ најӧ вескӧдлӧм улын, најӧ шӧщ асныс вермасны пуктавыны штрафҫас ӧтувја ужалан кӧлүҫ шыкӧдлӧмыс.

Пріказҫас чукӧртісны коммунарҫасӧс контора дінӧ. Возҫыкӧс кылісны сералӧмҫас да шмонітӧмҫас. Шленка нужӧдіс кісӧ, да Иван Штыркін моз-жӧ кӧсҫіс коҫавны пріказсӧ курітӧм вылӧ, сӧмын сылы кіас кучкісны да вӧтлісны сетыс.

— Мӧс лыетӧм! давид, мыҫдӧн мӧс лыетӧмеыс?—јуаліс Анчурка Кудеҫарова.

— Со, лыдды: мӧс лыетӧм—кык урӧн літрыс,—віставлӧ давид.

— Сіјӧ-нӧ мыҫ літрамыс?

— Сещӧм круҫка—нол стӧкан тӧрӧ. Круҫка лыетан—2 ур бостан, кыҫӧс лыетан—40 ур бостан,—горӧдіс давидка сіҫі, бытӧтӧ сіјӧ сулалӧ ічӧтік лавка дорын да чуксалӧ нӧбасысҫасӧс.

— Міҫан мӧсҫасыд лыетӧны сӧмын кӧпидӧс вылад,—бытӧтӧ аслыс шуіс Анчурка да уекӧдчіс Шленкалаң.—Шленка! Те-нӧ мыҫ, пон, мӧсҫастӧ омӧла вердан? Оз лыетыны мӧсҫасыд. Водӧма турун вылӧ да ружтӧ пыр поре-моз.

— Меным - нө мыј? Меным - нө быдһоныс омыј уна колө? Ме, со, Штыркинлы со-ме-һын шулі: турун абу, көрым абу, а сійө — кызкө-мыжкө. Кызһи-нө көрымтөһид мөсјастө вердан?

— Вешөрө равзан, — горөдөс Штыркин. — Ме ескө вај-да, вөвјассө вөлі оз сетны. Көһи-нө мијан турунныс? Сөзим верст сајын. Ас вылын, алы мыј, ме турунсө кута кыскавны?

Тази-і кутас кысеыны суһис, — һимко-да ештөдөс вензөмсө давидка. — Те, Анчурка, кутан вөтлыһны јөв бөрөа — шөја-ас сетавны Шленкалы, мед сійө буржыка вердөс мөсјассө, а Шленка — Штыркинө, мед көрымсө дастас, а Штыркин — коһук-јасөс, мед вөвјассө сетисны... Секи-і кутас ставыс бергавны, бытөбө мельничавны.

— Те-нө уна-ө кутан бөстны заведу-јушщөр? — јуалис сылыс Штыркин.

— Ме? Ме комын шөјтөн төлыс.

— Һинөм, тырмана... — нөжөһык содтөс Штыркин.

— Те ме вылө ен увтчы, — дөзмөмөн шуис давидка. — Те, со, визөд, — гачыд те-над мыжыс? Мешөкјастө складыс нүин. Кытчө нүин?

Давидка да Штыркин костын вензөмсө бытөбө, һекөд ез казав: быдһн кысеһны приказылаһ, быдһнлы колө төдны, уна-ө кутас сійө бөстны ужыс, кытчө сійөс ин-дасны. Растсенка јылыс төдөм бөрын, коммунаријас вешөһны бөкө, бытөбө база-рын, — мөвпалөһны бөстны алы абу, ашыс вөрөдөһны парнас, збылемөдөһны чужөм-нысө.

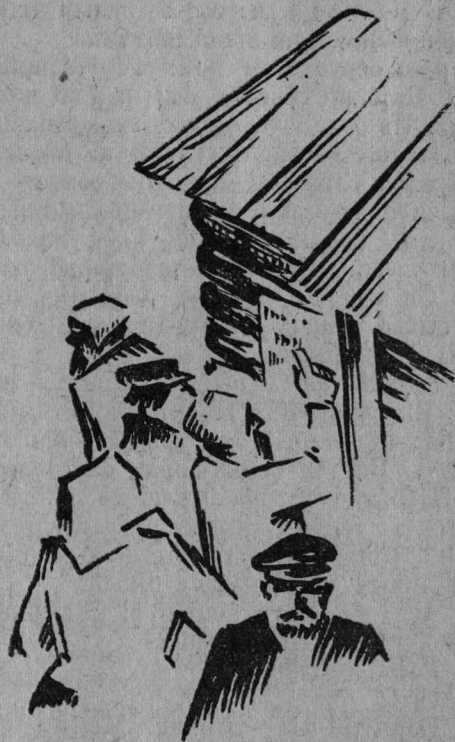
Кирілл визөдліс өһиһөдыс. Коммунари-јаслөн чужөмјасныс — рудөе, вижовөс, мөвп вылас сылыс уекөдөһны Жучок Савелијөс.

Кымын-кө во сајын Савелиј Жучок, өт-лаһын аслас воқыскөд, нөбөс вундан ма-шина. Најө көсјисны өтөи воөһи вештыһны сійөс. Сы вөсөна асөһныс наһсө ідралөм бөрын, најө уекөдөһныс ужавны крөстөна мујас вылө. Ужалысны кыаһыс-кыаө. Жучок машинасыс вешталөс вундөм колта-јасө, воқыс вөвјас вөтліс, һывбабасыс бөрсөһыс көртавлөһны. Рытја вылыс во-кыс кевмысөс:

— Тырмас, вокө. Вај, шөјтчам... Став вынјөрһым-өд һөщкысас.

— Мыј тырмас? А те ужав, ужав! Ек, ужыс кушөм!

— Со-өд ужалөһны, — завөдөһысны крөс-



тана. — Жучок көч кокнас щөщ ужалас.

Жучок тајө уж вылас зикөз сөдөдөс, чужөм вылас сылһн колө јөс нырыс да өдјө котралыс өһијасыс, — өһијасас нөјт-чөс полөм: реғыд-һын помагас вундөмыд, вундан машинанад секи оз кут позһны ужавһытө.

— Ми текөд, вокө, көч визөһырөмөч кыресөм, — горөдөһывлө сійө, һывбабасөс термөддөһг-моз. — Мијанлы сөмын сетав.

Реғыд (вундан ештытөзөһыс-на) Жучок вөмөһс: врач адзөс сылыс друг лоан ча-хотка.

— „Тајөјаслы сөзжө... Наһы сөмын вај... Аттө кушөм горшлуһ налөһ, — дөзмөмөн мөвпыштөс Кирілл. — Һинөм, һинөм, — лөһө-дөс сійө асө, — һинөм: өд тајө бур-јөт-кыштөһныс најөс... Оһи наһы сөмын сет. Тајөс колө пыдөһи бөстны, он-кө Борда-новлөһ кывјасыс лөһныс вөсқыдөбө: „ми па-перт вөчам“. Сө теһыд-і паперт... Визөд, мыј өһи лөб“.

— Тајө бур, — кыліс сійө Шленкалыс гөлдөсө.

— Мыј бур? — јуалис давидка, Шленка вылө лөга визөдөмөн.

— Тајө бур, мөса... сөм секи і сетавө-вөј-сөмын сөј... оз ков!

— Бур-о? Те мун да пу улын зідгы: помаеіс-нін каңлы віздырмыс.

Дыр-на бергалісны коммунарјас приказ гөгөр. Најө відчеісны, мыј на діно петас Кірілл. Најө нөшта ськөд сорнітчасны, да бостасны көсјысөм. Көдкө на пыцкые кагыштис, Кіріллыд - пө - өд - і төвнас - на мельніча плөтинатө јіөн жүгөдөмеыд візіс. Секи ескө плөтинатө јыд зикөз пазөдіс. Мыјөн локтіс Кіріллыд — плөтинатө візісны... Оні со, сјіө локтіс-і. Сјіө бур. Сөмын ськөд зик колө сорнітыштны, боетны сылыс көсјысөм... Он-өд төд...

— Табактө-өд куритө быд морт,—шыөдчис Шленка діно Петыр,—куритчыныд быдбнлы-өд колө, а дас урыд-і табак вылад абу. Ветлан коран-коран да-і сөлыптап. Јибө мөдтор: рөдвужыд те ордө локтасны, а тенад-і пызан вылад вајнытө нінөм... Коңөрјас,—шыасны најө—коңөрјас оланныд, бытөдө төтка дінын.

— Ага, ме-і шуа—өні бур. Давыдка, а кыг-нө, гөетјас-кө воасны?

— Вајөд столовөјө.

— Сјізі?

— Сорнітід-нін—тырмас. Менчм столовөјө колө езім нывбаба. Нывбабајас, коді самажыкө пуны-пөжавны? Ветымын ур лун,—помаліс асөыс јуөртөмсө Давыдка да пыріс контораө!

—Кірілл Сенафонтычыскөд колө сорнітыштны. Ме, граждана,—горөдіс Шленка да лөгыс.—Ме сы вөсна... сөмсө мед ескө кид... Кірілл Сенафонтыч, татчө... Сорнітыштам...

Сөмын Кірілл на діно ез пет. Најө адылены, кыгі сјіө боетіс сојбордјөдыс Богдановөс да дыр ветліс мујас вывті. мыјкө сорнітіс агрономкөд, сөсеа кыкнаныс сајалісны куетјас сајө — нурланө. Шленка котөртіс сетчө візөдлыны да кывзыны, локтөм бөрас јуөртіс:



— Пізсөзгыс нурас пырөмаөе да көсөјоны мјанөс вузавны.

— Сөран,—відыштис сјіөс Анчурка.— Мі-өд абу понјас: „вузавны“.

— Ме нінөм ог гөгөрво—візөдлөј асныд.

Кіріллаң да Богдановлаң сетчис Анчурка.

— Ме-тө ставсө төдмала,—шыис сјіө да муніс.

— „дөрт...—ескіс Штыркін.—Нывбабаыд: сјіө чөртлыс төдлытөгыс көмсө пөртчас нывбаба! Сыыс мусөрсө он ады... Оүи нывбаба вөвлі... сјіө езім мужікөс вежіс... быд мужік сылы смерт көсјіс, а сјіө ставөыс дыр оліс... сөсеа өтчыд-і.....

Оні Штыркінлыс некөд-нін ез кывзы: ставныс еуеа вічөдісны сылаң, кытчө сајалі Анчурка Кудөјарова.

* * *

Анчурка Кудөјарова лөзөіс пізөс вылас да күтіс кысөыны, трундаан кыщалөмөн. Трундалөн бусыс лажјалө зик му бердас. Сјіө аслас көрөн „Анчуркалы кажітчис кујөдөн да пыван посөвөса шынөн. Вөлі дука. Горшын каракылө. Сјіө водлө муас, гартө чышјан помнас чужөмсө, кызө, чышкө пөсөө чужөмвывөыс да пыр кысөө вөзлаңө. Регыд сылы воча воісны нурса вушјас. Сјіө четчалө навөмөн, лагуша моз, тіралө полөдысла, мед четчыштігас сјіөс некөд оз казав—секи ескөн Анчурка оз вермы төдны мыј көсөјө, секи некөд оз кут сјіөс лыдөныны быдтор төдысөн. Сјіө-өд медвөз төдліс: Ніколај Пыракіплөн пыс абу аслас, а Јашкалөн; регыд најө еіктө вајасны Подлеснөјыс прістан; регыд локтас Јашка Чуклав да секи сјіө Брускын петкөдлас кодлыкө мыјјаскө. Тазі сјіө лептіс асөө быдтор төдысөз, а өні оз-жө-өд јанөд асөө нур вушјас дорын. Оз, Анчурка сетчөз лоны оз лөз, сјіө ставсө төдмалас да јуөртас коммунарјаслы... Сјіө зылө өдјөжык матыстчыны гөп кыркөщ дөрсө куетјас дөрөз.

— Кушөм ылын,—вашнөтіс сјіө, ачыс казалө-нін кыгі і нур подулыс сы улын вөрө.

Кушјасас сјіө ескө верміс четчыны да котөртны гөп кыркөщөз. Мед оз казавны. сјіө ез четчы, а водіс му вылас, нужөдчис да, кіјасөө вөзлаң шублалөмөн, күтіс

кыскыны аёёе тушасо. дырөн сійо кыс-
еіс матыса гоп дороз да кутіс кызые-
ны. Көнко бокин сорнито Кірілл, сомын
Анчурка сійо висталомые нінөм оз вермы
гөгөрвоны. Сіјо возлаң јоткыштчіс да
чургөдіс јурсө куштјассаң. Кірілл сула-
ліс ңеыжкыд косінвылын да гөгөр виқөдіс.
Анчурка кывтөмја кысеіс да водіс кана-
вао, Кіріллаң пельсө лөөдөмөн.

— Ме-һін артыштлі, — висталміс сійо, —
колө ео сурс.

— Лезышт въздыксө, — ургө Борда-
нов, — вомтө јонатө ен-на паскөд.

Анчурка, змеј-моз, лептыштіс јурсө.
Пөрөм пу сажсаң нетіс Борданов, кіас
боетөма вижов, дапсаан трунда.

— Тајо бурыд тани, — шуіс сійо, — суре
кымын гектар. Быд гектар возсасө сове-
тымын сурс пуд кыңпу пелы. Сы кыңчі
— торфыс позө вөчны стрөйтчан матерјал,
волөс, выј да мүкөдтор. Сіјөс позө за-
ранічао нуны... Тани зарні мешөк.

— Сіз, ео сурс-інө, — шуіс Кірілл.

Борданов бергөдчіс Анчуркалаң. Ан-
чурка сүіс јурсө канавао, бытө вад
утка зүміс.

— Вузавны, — велөдіс Борданов. — Сө-
мын та јылыс оз ков виставлыны өнісө.

Анчурка суждыка кутіс кызыны, бара
тіравны кутіс да возыв нимкофасны: ео
сы возын өні ставыс вөссас да сійо му-
нас да ставсө виставлас коммунараслы.
дыр кызыеіс. Сесеа дөзміс да лептіс
јурсө. Кірілл да Борданов вешјөмаөе ко-
інеыс да кодјоны мусө. Најө өдјө кова-
лісны вылыс му слөјсө, бытөкө лөөдө-
чоны кодлы-кө кодјыны ру, сесеа кутіс-
ны гуеыс кыскавын трунда кусөкјас, бы-
тө рузөгкың тупөјас.

„Клад. Понјасыд, клад адзөмаөе“, ка-
чаліс Анчурка, ачыс сажөдчіс канавао да
кутіс течны планјас: сійо ңекодлы та јы-
лыс оз вистав, а рытнас өтнасөн котөрт-
лас татчө да перјас кладсө. Сөмын кыв
најө төдөны, сіјөс колө төдмавын, — Ан-
чурка нөшта-на суждыка кутіс кыв-
зыны.

Борданов нетіс канаваеыс да мерајтіс
сіјөс шағінөи.

— Кујім метр сүдта, — гүдөбтіс сійо. —
Мунам контораө. Міјанөс казавны татыс
вермасны.

Најө өдјөжык тыртісны гусө, талалісны
вылыссө да мунісны...



Ңедыр мыети Анчурка, пон-моз конырт-
чөмөн, кутіс гурјыны кінас гусө, шыб-
лавны сетыс мусө да трундасө. Аслас,
пөжар вылын моз, кісөө пөеыс, кіјасыс
дојмалөмаөе, гыжјасөмаөе, сомын сійө
өвісө ні, мөдсө ез казав: сіјо өдјө кодјы-
сө, пырнас чушјөдлө да пыр өтарө пыд-
лаң пырө... Кык кујім метр пыдтаың сы-
лы сөкыд лоі долавнысө, трундаыс лоі
пропкакод топыд... Сылы кажітчө-һін,
со, тајо пласт увөыс сурас-һін кладыс...
Сөмын друг кылы асоаныс ңеылын кык
мортлыс өорнітөм — Кіріллыс да Борда-
новлыс. Сіјо лаңтіс гуас. Кодыр најө
ылыетчісны, сіјо четчыштіс гуеыс, скөр-
ыс пыркнтіс паскөмсө да гусөи котөртіс
Брускі вылө Воңучөј затон пыр.

— Мыј-нө, бур аңөј, төдмалиң?

Анучка ез чајт коммунарасөс Воңучөј
затон дорыс да ез пырсө гөгөрво, мы
јылыс сылыс јуалө Штыркіи.

— А? Мыј?

— Төдмалиң мыјкө, ен?

— Колдунјас. Колдунтөны, — гөгылтчіс
Анчурка вомыс да сіјө лөөдөчіс вистав-
лыны лөктігмозыс мөвналөмторсө.

— Е, мөвпыштөма! Адзөма, мыј вие-
тавыны, — торкіс сіјөс Штыркіи да бер-
гөдчіс мүкөдјаслаңыс. — Вајө відламөј, мы
мыј?.. Оз-һін, тыдалө, міјан дінө вола
выл вөкөдлысыд. — Сіјө летчыштіс ув-
лаң да боетіс өті кулөм еелгі. Сіемөм,
пелөг еелгіыс көрчынаас пуктытөз-на сы-
лөн вазалі. — Ыпу, роккод, — пырсө чуқырт-
лөмөн шуіс сіјо да гөрөдіс: мыјлө су-
лалад да відчыөад, бариңјас? Отнам став

өс селгісө лептала,—вочакыв відчытөг, гумовтіс ведранас селгісө да кістіс көр-чынаб. Мөдіс. Велалам. Бөтчыв, Иван,—горзөмөн аессө чүждөдіг тырји, сижө кымын-кө минутөн тыртис көрчынасө кулөм чері-өн, сесса отлаын Нїколај Пыракінкөд најө пуктісны сижөс вес вылө.

— Віт пуд,—јубртис Нїколај.

— Кыз віт ур ем,—шуіс Штыркин,—віт минутөн кыз віт ур,—нөжжөжык сод-тіс сижө, да кодыр адчіс коммунарјаслыс дрөгмүнөмсө да кыркөщлаң локтөмсө, відны кутіс аессө:—мынө ме горза? Ме өд отнам-на верма став черісө лептавын... мед пукаласны,—да нарошнө чукуртчөм-өн содтіс:—Кокулад быггө морт шој... Ташдөм уж бөрад вежон чөж оз кут өөж-ыны... Пөлјас віставлісны важөн, турет-көј војна дырји өтї офітерөс щөктісны нүөдны асыыс рөтасө өтї местаті... сижө местаас чума вөлі немжаліттөг јөзсө ыщкө. Көч кодї нүөдас сетї салдатјасөс, ставныс сетчө колөны... Шојјасыс сенї лоісны-нын сажөн судта... А салдатјасөс колө вөлі зїк нүөдны... Сесса-і щөктісны өтї том офітерөс—сижө вөлі зев ош-јысые...

Аслас віетөн коммунарјасөс ылөдлігөн, Штыркин өдјө лепталө ведранас черісө, течө көрчынаб да весіттөг ысталө грузо-вік вылө. Грузовіклөн көрөбыс чуркјөн-нын тырөма селгіөн, а коммунарјас пыр-на пукалөны шондї воңын, кыззоны ві-ставлөмсө Штыркинлыс да нөжжөнїкөн пө-льясөны, жмітчөны мөда-мөд бердас, быггө көчды асылө курөгјас.

„Кущөм асырабе,—скөрміс на вылө Нїколај Пыракін да көсјіс накөд өөрнїтны, щөктыны најө ужавны, сөмын тод вылас уеї Кїрїллөн прїказыс: ен щөктөј.—Мыј најөс щөктынысө?.. Резыштны налы матөн, кычї вөлі вөчлывлө Степан,—секи ескө-і четчыштїсны... пуксалөмабе, быггө кодөс-кө казтывны лөөдчөмабе“.—Мыј-нө ті пукалад?—ез вермы терпїтнысө да горө-діс сижө.

— Мі воңжыкө візөдлам, кычї Штыркин ужалө.—став пыддыс воча візіс Шлен-ка.—Вїзөдлам да-і өбөдајтны... сївја өнї мїжанлы.

Нїколај көсјіс-на мыјкө шуны, сөмын нарксаң локтыс Стешкаөс адчіс да лан-тіс. Стешка летчө чојјывсаң да быггө нарөснө четчалө өтї көксаңыс мөд вылас, ачыс ставнас тракјысө да брынкјалө.

Котөртїгас зев тома четчыштїс паныдасаң мыр вомөн, быггө аслыс сөмын-на дас-көкјамыс арөс, да Нїколајлы завїд бөг-тіс сижө томлун вылө. Сөмын кодыр сижө летчіс увлаң да сувтіс коммунарјас мыш-кө—сижөс чүјмөдіс Стешкалөн кельыд чу-жөмыс, медеа-нын төшкөда вежыңгчөм парјыс.

— Сојпы ескө колө-да,—очсалиг-тыр шуіс Шленка.—дыр-ө-нө ог кутөј өбө-дајтнысө?

Стешка котөртїс өнјаснас коммунар-јас вывті да сылөв скөрыс боетїс став вылас, кодї пукалө вөлі тани, кодї төвнас коліс сылыс батсө плөтїна вылын. Онї, чој јылын сулалыгөн, вывсаң на вылө ві-зөдлігөн. сылы зев јона колө вөлі, мед најө оммавын, кыщлавны кутісны дојмөмысла да мед гөгөрвоісны... да, да... ставыс мы-жа тајө, дерт, сижө, Кїрїлл Ждаркін... Сї-јөс сїннас оз вермы адчыны... Сылыс шап-сө... ышнасаң шпыңјалөмсө... Ветлө да шпыңјалө... воіс карсаң шпыңјалөмөн, ваіс жежыд јаја гөтырөс... Ок ескө најө-кө шыбытчісны сы вылө, ещсө төдтөм Кїрїлл вылас.

Со мыј вөлі колө Стешкалы. Комму-нарјас вылө візөдліс да горөдіс:

— Обөдајтны? Тырмас! Сөвтід-нын. Онї-і өзөс дорас сулалыштад. Пуксалөмабе! Обөд відчысөны. А сөмынд ем? Сөм вы-лө өнї өбөдыд. Ок ті —дыш понјас.

Медвоң четчыштїс Шленка, ускөдчіс Стешкалан, быггө сижө ставысы мыжа, да кутіс таргыны:

— Кыз сөвтім? Кущөм сещөм өөм? Мыј тајө? Јортјас! Кущөм сещөм кумму-на? А? Кыскїсны-кө татчө мед вердасын, көмөдасын да паетөдасын.

— Обөд бөрын дад-дөн кыскаласны-дај,—содтіс Нїколај Пыракін.

— дад вылын-дај, — горөдіс Шленка да жөмдї, лшшка шуіс-да, сөмын сетчыны ез-нын көсјы.—Мыј віставлісны, кодыр корісны? Меж јај кутам сојны. Көні меж јајы?

— Тенад сөмын сижө-і јурад колөма, а ужавны-кө—пель сајтыд мунө.

— Те, Нїколај, ен зыңгы. Те візөд... Мі-өд,—болкытїс Шленка да котөртїс столовөјө.

Сы бөреа некод ез мун. Ставыс су-лалөны Стешка воңын, ставныс казалис-ны, столовөј јылыс бөрја јубөртөмыс пом-өз најөс венө; Кїрїлл Ждаркін уклад кы-

щөн, кыз бөчкәсә асыкөн, гартис најәс. Стешка најә чужомјас сертә да еіс черілаң назөнїк летчаләм сертә кағаліс—најә вынтөмөсә Кірілл воґын, тајә јөзые, кодјас өнї көсјоны еојны, оз отсавны сылы, сы вөсна сылы нөшта - нїн өбід-нө лої.

Һөдыр мыґәти паркыс петіс Шленка да чунјаснас вөрөдіг тырјї, кутіс вїставлыны столовөјын вель пөрадокјас јылыс: ызыанјассө тупкөма јеґыд бумагаөн, пызан вылын кујлөны гїжөдјас, сенї гїжөма: ынд—3 ур, рок—2 ур, жаренөј јаж—4 ур, јөв—2 ур, чай—1 ур стөканыс...

— Мыј-нө те ен еој,—јуаліс сылыс Петыр.— Алі абу-на ештөма?

— Кыз абу ештөма? Ештөма-нїн. да, кылан, чек-пө вај. Кушөм-сецөм чек? Контораыш, кылан, те-кө ужалін—сетасны теныд чек. Лукө сенї ыґыдалыс. Тој-лалісны менө,—серөтгїс Шленка да медвоґ летчїс Воңучөј затонө.— Иван бад, бост менө компаньядә,—горөдіс сїјө ваө ырыгөн.

— Ај-да те, —ошкыштіс сїјөс Стешка да паскыда еерөтгїс.

— Мыј вешөрө? Уґ вельө муны—вешөрө?

— Кушөм те,—медвоґзаныс скөрміс сы вельө Нїколај.—Со кушөм... абу лөбөд. Те көч гөгөрво,—кутліс сїјө вїставлыны Стешкалы, сөмын сїјө букыштчїс, көґалї-да, Нїко-лај лантїс.



Коммунарјас сулалісны-нїн пїзөсөз ваын. Кытыс-кө вајїсны ведрајас, көрзінајас. Воңучөј затонын кыптїс ныртө косалан дук...

Грузовїк ункїг тырјї кыскаліс еіс рокө му вельө.

...Горөн војнас, кодыр Волга четчаліс аслас ғыјасөн кыркөщ вельө. Кірілл Ждаркїн сулаліс чој јылын да кызїс, кызї Воңучөј затонын кылө шлонкөдчөм, тапөдчөм, аґдїс, кызї кыркөщјасын өзїс бї да југдөдіс пөбысла көтасөм, өдјө зїлыс јөзөс...

Кіріллы окота лої горөдны: крөпөстөс кыцалөма да пленө бөстөма. Сылы нөшта-на окота лої еорнїтыштны Стешкакөд. Кымынкө час сајын, пемдїгас, сїјө зурасїс Стешкакөд затон кыркөщ дорса куст бердын. Сїјө көскөзые ва плаґөдә, пөлпом вылас чышјансө лөзөмөн, пөвалөм чужөмөн, шаңа да һөбыдїка шыңмунї сылы, сїјө казтөдіс воґза нылалөмсө, кодыр Кірілл зон војјасөн пүкаліс аслас керка дінын да кызыеїс кышөдн ворсөм шыө, Стешка сьлөмө. Се-кї паныдасїгјасын Стешка сїґ жө сылы шың-јавлявлїс. Онї друґ сылөн кыптїс

Нїколај Пыракинлы дївө бостїс сїјө еерам вельө.

— Вешөрө те, Стешка, вешөрө,—назөнїк шуїс сїјө.

Степка вьлө дөзмөмыс, парьын, Шьенка дырји, сы вьлө скбралөмыс... Гашкө и, сижө ез сылы шпынжав, а сизі, ужын өдзөмыс-ла? Степкалөн сижө овлө. Кодыр сижө жона зилө куцөм-кө ужын, быдөнлы шпынжалө, быдөнөс ымкода лашдөдлө пельпомөдыс. Мыйнө? Гашкө, сижө ез-і казав сижөс,— торкеис? да, да, дерт-жө, торкеис. Сесеа-өд сижө матьетчис сы динө, кутис сорьитны, а сижө, бытөө ез-і кывлы сылыс, котөртис, нуис көрзинасө да кодлыкө гораа еерөг-тис. Гашкө-і збылыс ез кывлы? Сижө-өд, Кириллыс, сецөм нөжжөник шыаөис, да-і гөлөсыс сылөн вөлі тіралө... Сижө оз вөлі көсји, мед Степка кынзј, кодкө сижөс кылас.

Сижө летчис увлаы, да коммунарјас пыцкыс Степкаөс коріг моз, кутис щөц лептавы кулөм селгисө, пыр өтарө зилмис да, кыгкө төдлытөг медвозын лоі.

— А-а-а,—горөдіс Штыркин,—со сижө, кодыр мијан динө локтис—вьл веекөдлыс. Јортјас!

Кирилл тракнөтис Штыркинөс да сижө

лагтис, еинбөжнас Кирилл вьлө вицөд-лөмөн.

— Мыјла тајө теньд?—јуалис Кирилл, мунис мөд местаө да кутис вицөдны ком-мунарјас вьлө.—Выныс-өд куцөм, выныс,—кутис виставлыны сижө Николәј Пыракинлы, Степкаөс гонјалиг моз.

Степка некөн ез вөв.

— Мыјла-нө Огновјаслөн ыкоод абу?—јуалис сижө Николәјлыс, окота лоі төдны, көні Степкакыс-да.

— Вөлі. да сы бөреа котөртисны. Тыдалө, мыјкө Степкакыскөд бара - ын лөма.

Мунис? — жуалис Кирилл да веекөдчис музөмөн. — Ме-өд ег уэ, Кола, кык вој ег уэ. Шмонитөм өмы... Со-өд куцөмтор артмө... Муна-да шөйтчышта,—шүис сижө да чері рок пыцкыс коксө сөкыда ленталиг тырји кајис кыр јылө.

Контораын сижө чуксалис Улкаөс да ымкода јуөртис сылы:

— Ула, чегим-өд. Асныраөс, сөмыни ми абу лыаыс течөмјас.



Ө Т У В Ј А У Ж

Кывзы-жө, кывзы,
Ужалыс вок:
Ужавны өткөн
Сөкыд і шог.

Быдеама ужын
Өткаыд—жын,—
Былаө колө
Кыкмында вын.

Страднајас дырјі
Талалө уж,
Он көө-і ештыв
Шојтчыны суц.

Четчан-да гортад
Ужјасыд тыр,—
Асылыд тенад
Нужалө дыр.

Быдөнлөн колө
Асылыд тағ:
Мунтөңыд колө
Вајмөдны пач,

Лөөдны сојан,
Ідравны скөт...
Ужвылад он-на
Регыдөн пет!

Мунап-да, ужды
Ештіс көө ез,
Бара-нын термас
Вајөдны мөс.

Сесеа, со, бара,
Чельад-кө ем,
На вестө лышнөј
Мунышто сөм:

Чельадөн колны
Некөдлы горт,—
На дінө ковмас
Лөөдны морт.

Куцөм-нө пөльза
Видчысан сек?..

Өткалөн овмөс
Тацөмі век.

* * *

Бурещ ме татчө
Вістала кыв:
Олөмтө вежны
Ем коллектив.

Ферт-өд-і сені
Ужыд оз быр,—
Ставыс оз вежы
Пырыстөм-пыр:

Велавтөм вөсна
Мукөдлы қик
Кажитчас делө
Во, мөбө кык.

Медвоғза воыс
Повны оз ков,—
Он-на-өд сөмын
Сыдыра ов.

Отувјөн овны
Ез-кө вөв бур,
Ез ескө-ј сені
Олыыс еур.

Көө-і кулакјас
Кутөны лөг.
Уна „Гігантјас“
Быдмөны век.

Јармөм кулаккөд
Нубөдам тыш,—
Отувтчөм сылыс
Чегјалас гыж.

Көні мужиклөн
Жујавліс сөн,
Трактор, машина
Ужалө сен.

Ньль воён тыртам
Віт воеса план—

Трактор, машина
Лоо-и тан.

* * *

Кутан-кө виңны
Отувјон скот,
Сени-нын лоо
Оломыд—мөд.

Оз-нын кут ковны
Вајмөдны пач,—
Важөн-пө, шуад,
Колөма таз.

Челадлы јасли
Востөма дае...
Адзад-ө өни,
Мыј артмө тас?

Мыјда сее прөстмас
Ужалан вын!
Пөлзаыс оз-өд
Буракө чин!.

Ужын машина
Кыпөдас өд,—
Кокнидик ужөн
Лоан те пөт.

Гажа колхозын
Вунөдан важ,—
Сөкыдсө вејас
Серам да гаж.

* * *

Кывзы-жө, кывзы,
Ужалыс вок:
Ужавны өткөн
Сөкыд i шог.

Кыкмында сетө
Отувја уж,—
Отувја ујас
Одјөнжык вуј!



Художествоа гижөдөн кыпөдам ужалыг воҗтырөс сотсиализм стрөитан уждө

Пролетариатлөн литература отсалө ужалыг жөзлы гөгөрвоны выль оломсө. Художествоа образяс пыр пролетариат литература ужалыг жөзлы пырө өлөмдөчыс да висталө, мед сижө вескыда гөгөрвоас, кушөм моҗяс сулалөны пролетариат да ужалыг крестана воҗын.

Художествоа литература јона ыжыд отсөтг еетө класслы, сы понда і быд класс лөсөдө аслыс пөлөс искусство, аслыс пөлөс литература. Быд класс ылө аслыс пөлөс мотивјас, асөс дорјан ылан кывјас. Комі художествоа литература—гижөд јона на том. Воҗті сар дырјі, кыҗі комі кывлы, сич-жө і мукөд посні сорнјаслы пажавны ез лезлыны, ез вөвны гижөдјас, но вөліны-нын і воҗті коміон гижысјас (Куратов і мукөд), кодјас ас гижөднас петкөдлөны комі озыр купечјаслыг ас автономјаө петан мөвпсө, кодјас комі јөзлы көсөјны вөлі лөсөдны комі буржуазнөј государство. Јона та понда зилісны комі јөз шые петө интеллигентсја.

Октябрса револютсја Россиян быд аслас пөлөс сорнја јөзлы вајс свобода. Рбочөј класс быд ужалыг мортөс шуис өткөдөн,—быд ужалыг морт револютсја ббрын політикаөн пөлзүјтчө өтмоса. Быд ас сорнја јөзлы пролетариат еетис свобода,—отсалө пөскөдны ас сорнјі. Оні быд ужалыг јөз вермө сорнјитны ас кывјөн, ас сорнјі вылын вермө лезны ныга-газетјас, ас сорнјі вылын вермө велөдчыны школајасын. Култураыг колөм јөзлы пролетариат отсалө өдјөнҗык кыпөдны култура, отсалө сотсиализма оломө регыдҗык локны. Роч јөзса пролетариат і комі ужалыг јөзјаслы отсалө кыпөдны култура, ас кыв пырыс кыскө ужалыг јөзөс стрөитны сотсиализм.

Міјан комі областын абу сөмын куш ужалыг јөз. Міјан оломын јешщө пыдын на пукалө капитализмлөн вуҗыс. Емөе міјанын буржујас, важ купечјас, кулакјас,—кодјаслөн зик мөднога мөвпныс. Наја первојметө револютсја вылө јона зев радлісны, мыјебөсыг көсөјсны тани стрөитны роч јөзыг торја государство,—буржуазнөј государство, көні көсөјсны лөсөд-

ны мед ескөн наја, купечјас да кулакјас, лоинь ыжыдјасыс; мед ескөн наја јонҗыка вермісны ужалыг жөзлыг пычыны вын. Міјан комі областын промышленност муртса на чужө. Рбочөј класс, воҗө сотсиализмө нуөдыг да стрөитчан уждөн вескөдлыг ез на вөв, сижөн і купечјас да кулакјас кокныда көсөјсны вөчны буржуазнөј правітелство.

Емөе јешщө на јөзјас, шусөны интеллигентјасөн, велөдчөм јөзјас. Воҗті, міјан комі областыг, гырыг школајасөҗ вескавліс јона еща јөз, а вескавліны-кө бара-жө кулаклөн да купечлөн піјан. А, ҫерт, ку-

Пролетариат гижысјас комі ассотсиатсја шль-нјас пөвсын чістна нуөдан коміөсөјалөн шудөм

Октябр 1-23 лун-
јас, 1930 во

1. Сорнјитисны: КАПП-са шлен Ів. Гр. КОЛУШЕВ јылыс—1918 восян ВКП(б)-ын шлен. Помалөма Свердловскөј університет. Ужалө Крајисполком-са Оргјукөдын заведүјтсөв. (Рөді шы-өдчөм КАПП-ыг петөм јылыс).

Шуисны: КАПП-ын да художествоа литература уждөн отсөтөм вөсна, лыфшыны КАПП-ыг механически петөмөн.

2. Міх. Петр. МІНН јылыс—1918 восян ВКП(б)-ын шлен. Областүвса руковөдашщөј газетын воҗда редактор. КАПП-ын некушөм уждөз нуөд. Художествоа творчествөдөн оз заңнајтчы.

Шуисны: Исключитыны КАПП-са шленыс.

3. Вас Ів. ҫЕРАВИН јылыс—1918 восян ВКП(б)-ын шлен. Ужалө РІК-ын председателын. КАПП-ын некушөм уждөз нуөд. Художествоа творчествөдөн оз заңнајтчы.

Ш у и с н ы: Исключитны КАПП-са шленне.

4. Ал. Анд. ЗАБОЛОТСКАЈА жылыс—1927 восян ВКП(б)-ын шлен. Коми литература жүкөдүн воҕа редактор. Опи КИЖ-ын студентка.

Ш у и с н ы: 1) лыҕыны проверитөмөн.

2) Виҕөдлыны литература творчествоны омөла воҕмөстчөм ыло.

3) Шцктыны КАПП секретариатын ыставлыны торҕа заданноҕас сотсиализм төчөм гөҕөр өһиҕа темаҕас ыло.

5. А. КУЛЫКОВ (Кол Ол) жылыс—вөтлөмө комсомолҕе да Совпартшколалыс. Аслас быдлуҕа уҕын петкөдлөс асө, кыҕ классөвөй врагөдөн агент. Мөс-куаса комсомол бригадалас динө асөд нүбөдөмөн—падмөдөс надыс воҕмөстчан уҕсө.

Ш у и с н ы: Кыҕ разложитчөм элементөс, вөтлүны КАПП-ыс.

6. Ив. Ник. СИМАКОВ (Сим Ван) жылыс—1929 восян ВКП(б)-ын шлен. Фельетонист. Гижэлис шцц велуна кывбур.

Ш у и с н ы: 1) Лыҕыны проверитөмөн.

2) Виҕөдлыны маркөистко-ленинскөй теория төдмалөм ыло, торҕон ын литература теория төдмалөм ыло.

3) Предложитны төдмасын классөйҕас гижөдөсөн да пролетариат нога художество литературадөн да кыпөдны асыс культурнөй уровеньсө.

7. Он. ПОПОВ (Олөк Ондреј) жылыс—1920 восян ВКП(б)-ын шлен. Публицист. КАПП-ын ыекушөм уҕ оз нүбөд. Художествоа творчествоны асөд өз петкөдлө.

Ш у и с н ы: Исключитны КАПП-са шленне.

8. Ф. ТАРАКАНОВ (Гаврил Пјодор) жылыс—1925 восян ВКП(б)-ын шлен. Гижэлис вел уна кывбур Коми-пермаҕас кыв ыдын. ОИК-ын председател.

Ш у и с н ы: 1) Лыҕыны проверитөмөн.

2) Предложитны сетны критикаалан статтаҕас Коми-пермаҕ гижөҕ-слыс художествоа гижөдөс куҕа, да отсавны надыс кыпөдчыны, кыҕ пролетариат гижөҕаслы.

9. Ник. Пав. ПОПОВ (Жугык) жылыс—1924 восян ВКП(б)-ын шлен. Гижэлис кымынко драма. КАПП-ын воҕмөстчыс уҕалыс.

Ш у и с н ы: 1) Лыҕыны проверитөмөн.

2) Предложитны сетны критикаалан статтаҕас художествоа литература куҕа, торҕон—„Мунөны“ (Лэла Ваелөн поэма) да „Трипан Вас“ (Тима Вемлөн вьет) куҕа.

10. В. О. САВИН (Нобдинса Виттор) жылыс—1918 восян ВКП(б)-ын шлен. Драматург, критик, поет, композитор. КАПП-ын воҕмөстчыс уҕалыс.

лаклөн да купечлөн пи оз понды пролетариат мөвпөн овны, а унҕыкысө век-жө ын кыскө асламыс. I вот, сижө коми интеллигентҕасыс миҕавлыс октабрса револютсиясө гөҕөрвоисны кыҕ буржуазно-демократическөй револютсия.

Коми гижөд пондөс паскавны октабрса револютсия бөрын пыр-жө. Коми художествоа гижөдөс вөвлүны i револютсия өҕ-на, но пролетариат нога гижөдөс миҕан пондөс чужны бөрынҕык-на, сөмын кор боеөс чорыд јон тыш, буржуазия—кулакҕас, став белогвардејечҕас, контр-революционерҕас костын да уҕалыс, пролетариат дор сулалыс јөз костын. Би пыщкын, пөс вөрөн јитлөмөн чужы коми пролетариат нога художествоа литература. Первојҕа коми кыв ылын гижөҕас вөвлүны ҕерт интеллигентҕас, кодҕаслөн воҕысан ын мөвпыс пукөс пролетариатыс мөд өикаса. Гражданскөй война дырји чужыны миҕан гижөҕас кыҕ Нобдинса Виттор.

Пролетарскөй художественнөй гижөдлө колө лоны сөщөмөн, мед ескөн сижө вөлі боеөдө уҕалыс јөзсө, чукөртө пажөс да чуксалө воҕө, мед ескөн вөлі содталө стрөйтчан уҕалан өд. А миҕан коми пролетарскөй художествоа литература өһи сувтөс, оз мун воҕө, оз паскав, а лөһөмө, переживајтө кризис.

Они Россияса пролетариат, өтвылыс уҕалыс јөзкөд уекөдчөсны быд бокөан классөвөй враг ыло, — ыль олөм стрөйтчөм бөрдөны капитализмлыс вужсө. Став Россия паета стрөйтчөны фабрик-заводҕас, кыптөны машина вөчан заводҕас, чужөны ыль сотсиалистическөй карҕас. Сиктҕасын важ немөвөјсө гөл најта олөм бөрдө, уҕалыс крөстана стрөйтчөны колхоз, өтвылыс бурмөдөны му, өтвылыс кокөдөны да бурмөдөны уҕ. ҕеревнаө доктө машина, ҕеревнаып вежсө уҕ, — вежсө крөстаналөн мөви.

Но кымын јонмө пролетариат, кымын пролетариат да уҕалыс крөстана костын зелалө да јонмө јитөд, сымын јонҕыка јармө классөвөй враг, сымын мыҕ ебөсыс јонҕыка сувтөмөн уејалө кулчк. Классөвөй враг торкалө быдпогыс. Мед первоҕыс сижө нөжјөникөн пырө миҕан пыщкө, кычул моз гартчө. шыр моз нөжјөникөн јирө миҕанлыс подулсө, көсө пыщкөссөан путкылтны миҕанлыс өвмөс. Кор тащөм уҕ враглыс оз отсав, сижө јарыс уелавө

бружјојасѝн, возмѝстчыѝ ужалыѝ вѝжтыр вылѝ уеласѝ черѝн да пуртѝн, оз јандыѝ і лылыны пѝцалыѝ (Керчѝмјаса делѝ).

Пролетарскѝј гѝжыѝјас вѝзын сулалѝ мог, петкѝдлыны ужалыѝ јѝзлы ѝнѝја клас-ѝбѝвѝј тышѝ, мѝча гѝгѝрвоана кывјѝн на- лы вѝставны, кызѝ регыджык бырѝдны классѝвѝј врагѝс.

Мѝд ескѝн став омѝлсѝ бырѝдны, јѝн- мѝдны комѝ пролетарскѝј хѝбожества гѝ- жѝд, ѝнѝ мунѝс КАПП-са шлѝнјаслы чѝст- ка. Мѝјанлы вѝлі колѝ тѝдмавны, кодјас- жѝ мѝјан течѝны комѝ пролетарскѝј лѝте- ратура, мѝј јылыѝ гѝжѝны КАПП органи- затсѝјаын сулалыѝ шлѝнјас, кушѝдѝм налѝн мѝвныѝ, кызѝ најѝ пролетариатлы да комѝ ужалыѝ јѝзлы отсасѝны стрѝйтны сотсѝа- лызма олѝм, кызѝ наја асныѝ, ѝтѝцѝц ро- бѝчѝјкѝд, стрѝйтѝны сотсѝиализм.

Мѝјанлы колѝны сещѝдѝм гѝжѝдјас, код мѝд первојја кывеаыѝс да бѝрѝжыѝс век

Шуѝснм: 1). Лыдыны прѝверѝ- тѝмѝн.

2). Вѝѝдлыны маркѝстско-лѝнѝнскѝј теорѝја тѝдмалѝм вылѝ, торјѝн-нѝн марк- ѝстскѝј лѝтературѝведѝнѝѝ тѝдмалѝм вылѝ.

3). Предложѝтны јѝтчыны массакѝд вѝрлѝдѝнѝјасѝ да колхозјасѝ бригадајас- кѝд велѝмѝн.

4). Предложѝтны „Ордым“ журналы дѝрѝвѝв гѝжны лѝтература творчество јылыѝ, том гѝжыѝјаслыѝ да гѝжны боѝт- чыѝјаслыѝ гѝжѝдјасѝ вѝдлалѝмѝн.

11. I. I. ПЫСѝНН (Лывапыс) јылыѝ— 1927 вѝсан ВКП(б)-ын шлѝн. Гѝжлѝс вѝл уна вѝст. КАПП-ын возмѝстчыѝс ужалыѝ. Ужалѝ комѝ лѝтература јукѝд- ны редакторын.

Шуѝснм: 1). Лыдыны прѝверѝ- тѝмѝн.

2). Вѝѝдлыны маркѝстско-лѝнѝнскѝј лѝтературѝведѝнѝѝ тѝдмалѝм вылѝ, тор- јѝн-нѝн маркѝстскѝј крѝтѝка тѝдмалѝм вылѝ.

12. Ст. Олѝ СТАРТСЕВ (Съѝпан По- ларѝѝј) јылыѝ—1927 вѝсан ВКП(б)-ын

КАПП-лѝн III-ѝд конферѝнтсѝја



Судалѝны: Іѝѝт Іван, Сандрѝк Јѝгор, Лывапыс, Пѝд Гѝл, Іѝјур Іван, Васѝлѝј Јѝгор, Кѝстромѝн. Пукалѝны: I. Обѝтурѝв, Куткѝн, Њѝбѝнѝса Вѝттор, Ст. Поларѝѝј, Акѝн Пѝ, Вѝл Паш.

шлен. Гижис кыммыккө вист да кывбур гражданскöй война жылыс да öнija кад жылыс.

Ш у и с н ы: 1). Лыдфыны проверитöмөн.

2). Виçбдыны марксистско-ленинскöй теория тöдмалом выло, классикясосө тöдмалом выло, торжөн-нин пролетариат нога литература тöдмалом выло.

3). Предложитны кыпöдны асыс гижöдяссö художество боксаыс.

13. J. B. ГОЛЕГОВ (Василей Јогор) жылыс—беспартияној. Поет-сатирик, фелетонист-бывовик.

Ш у и с н ы: 1). Лыдфыны проверитöмөн.

2). Виçбдыны марксистско-ленинскöй литературоведениö теория тöдмалом выло.

3). Предложитны жонжыка виçбдыны художествоа комi литературарын фелетонној жакр кыпöдөм выло.

14. Зоо. СТАРТСЕВ (Акин-пи) жылыс — 1924 восян ВКП(б)-ын шлен. Поет. Гижö öнija темајас выло.

Ш у и с н ы: 1) лыдфыны проверитöмөн.

2). Предложитны жонжыка возмөгсчыны литература творчествоын, сижö ужкө бөкө вештывтöт.

15. Н. Ö. ШАХОВ (Сандрик Микол) жылыс — 1918 восян ВКП(б)-ын шлен. Публицист, поет, педагог, журналист.

Ш у и с н ы: 1). Лыдфыны проверитöмөн.

2). Предложитны гижны кыммыккө критикаалан статья комi литературарын национал-шовинизма да мелкобуржуазној идеология ердö петкөдөмөн, торја гижöдјас видаломөн.

3). Предложитны жонжыка отсасны КАПП уждын, сиз-жö котырты Кардорын комi литература кружок.

16. J. Ö. ШАХОВ (Сандрик Јогор) жылыс—беспартияној. Гижис вел уна очерк да кывбур öнija темајас выло. Литработчык.

Ш у и с н ы: 1). Лыдфыны проверитöмөн.

2). Виçбдыны классикјаскөд, торжөн-нин пролетариат нога литература да марксистско-ленинскöй теория тöдмалом выло. Кыпöдны асыс культурној уровен.

3). Предложитны критика боксаыс жонжыка виçбдыны аслас творчество вылас, медеа-нын өиктыс важса олап-ногсö петкөдөмөн.

4). Бергöдчыны өиктын öнija кадеа классөвöй тыш да колхозјас теçом петкөдөмлян банөн.

17. АНЫГИМ ТИМУШЕВ (Нарма зон) жылыс—беспартияној. Гижö 10 во кыммын-нын. Гижис вел уна кывбурјас комi өикт олапног жылыс.

Ш у и с н ы: 1). Лыдфыны проверитöмөн.

јостöдö классөвöй тыш, кодi медпервојја кывсаыс да бөрöчыс ужалыс јöзöс кыпöдö, босөдö тыртны социалистическöй план, кодi мед первојја кывсаыс да мед бөрја кывјöчыс котыртö ужалыс војтырöс ударној бригадјасö.

Мед гырыс комi художествоа гижыјас мијан лыдфысöны Тима Вең, Глла Вае да Њобдинса Виттор. Гижöд самас налөн быдöнлөн ем асланыс, мукöдөс торјалана, виçјас, — емöс асланыс мөвијас. (Тима Вең да Глла Вае гижöд жылыс лобны торја гижöдјас, öнi сöмын ичигикаөн политика боксаыс). Њобдинса Виттор гижны босөс револютсия борын. Сылыс гижöдсö быд комi ужалыс морт төдö, сылыс сыланкысö быд комi ужалыс морт сыло. Витторлөн гижöдсө пырö комi ужалыс олөмö, пырö сөмјаö, бытö. Виттор уна сөтис комi ужалыс јöзлы бур миçа кывбурјас, гражданскöй война дырји босөдöс ужалыс јöзöс, кыпöдöс враглы паныд, чуксалис тышкасны помöз, сөравлис белöјјас шыр страгт вылын. Но Витторлөн емöс i омöлторјас. Öнija кадын колб став гижöдсö јижöдны, јосмөдны классөвöй тыш выло, а Виттор, бөрја гижöдјаснас, таçом задачаөн сывитчыны ез вермы. Көсјис ескөн сижö петкөдлыны кулактыс ужалыс јöз вылын локаланлунсö, а артмис çик мөдтор. Кулактыс лоi куçöмкө жебынык, лыддан да жалыд быдсөн боетас, быдггö, коңдөрöс моз-жö öбөд-итöны. Но Виттор асыс öшыбкајассö признайтис, i Виттор, кыç i важөн гражданскöй война дырји, босөс бара гижны да ас гижöдшыр чуксаыны ужалыс јöзöс стрöитны социализма олөм.

Тима Вең гижывлөма i револютејаöçна. Онöç-на гижö важ гижан самөн, онöç на оз төдчы пролетариат туј выло лөктөм. Ачыс көч ескөн i важбөсөнын КАПП органiзатсияын, шуөсысө пролетарскöй гижысөн, но пролетариат ног гижöдсö ез на i петкөдлы. Сөрт Тима Веңлөн емöс миçа образа гижöдјас, кор сижö гижö приода жылыс, ввла жылыс (керпөрөдөм i мукöд), гижöдјас артмөны миçаа, шылыда, но нинөмтор сижö оз гиж сөчöмторјасыс, код ескөн ужалыс јöзöс мобилизуйтö; оз сижö ужалыс јöзöс чуксав выл олөм стрöитны, а мөдлаö, важ олөм кыскö. Мед бөрја гижöдјасыс сылөн çик-нын некытö погмытöм гижöдјас (Трипан Вае). Возö тујыс Тима Веңлөн абу колхозын да индустриализатсияын, а сөд вöрын — гуын.

Тіма Веңлые гіжоджас мі јона лыдыв-лім, воцца кадын сіјо гіжодлы ез вѡв пуктѡма чорыд паныда тыш. Кор мі важ кассѡм торјассѡ пѡчінталім, вѡчышталім, паскалѡмторјассѡ чукѡрталім, міјан клас-сѡвѡј врагјас век на думајтлісны, мыј сѡветскѡј властлы регыд-нын воас пом, мыј ыжыдавны регыд пондасны кулакјас, „озыр јон трудѡвѡј крестана“, а оз ко-рыс мешѡкјас“. По налѡн мѡвныс колі вѡтѡн. Робочѡј класс, ѡтвылыс ужалыс крестанакѡд вермісны став сѡкыдсѡі ѡд-ѡдлѡмѡн муноны. воцѡ сѡтсїалїзмѡ, став ѡмѡлторјассѡ торкалысјассѡ туј вылыс тојлалѡмѡн ѡдјѡ, крєпыда тувтчалѡмѡн муноны воцѡ.

Тіма Вең абу-нын том морт. Мѡвнı сылѡн пукѡма-нын, — вужјасѡма-нын. Прѡ-летарїат мѡвнı вылѡ сіјѡ вермас петны зев чорыд аскрїкаїаїн зыртѡм пыр. Колѡ сылы вежны став мѡвпсѡ, а Тіма Вең аскрїкаїаїа оз ескы. Тіма Вең аскрїкаїаїа полѡ. Тіма Вең єїннас оз вермы вїѡдннı аскрїкаїа вылѡ, сїѡкѡ Тіма Вең оз-ї кѡс-јы прѡлетарїат тујас сувтны, оз-ї кѡс-јы ужалысјаскѡд ѡтщѡц стрѡїтны сѡтсїалїзм, а Тіма Веңлѡн ѡнїја гіжѡдјас (Трїпан Ває) абу міјан гіжѡдјас, а классѡвѡј враглѡн. Сѡмын классѡвѡј враг вермас сїѡсѡ ошкы-ны. Тіма Веңлѡн гіжѡд ѡтсалѡ классѡвѡј враглы. Ужалыс јѡзлыс вын кыпѡдѡм пыд-ѡдї, коллєктивлыс уж петкѡдлѡм пыд-ѡдї, јѡ-зѡс коллєктивѡ чукѡртѡм пыд-ѡдї, парвїа-лыс да сѡветскѡј правїтелстволыс щѡк-тѡмјас олѡмѡ пѡртны чуксалѡм пыд-ѡдї Ті-ма Вең, ас гіжѡднас, ужалыс јѡзлыс вын-сѡ чїнтѡ, ебѡссѡ бырѡдѡ. Ужалыс јѡзѡс кѡсѡј ужѡдннı вѡрын, ебѡс быртѡчыс, гѡг вуж ортѡчыс кѡсѡј тыла ректѡдннı; ныр улас сунгыетѡз горш тыртѡм вѡсна кѡсѡј ужѡдннı, крєпїтѡ крєстаналыс важ мѡвнı. ѡерт, тащѡм мортѡс аспыщкын мїјѡ вї-зны ог вермѡ, сы понда Тіма Веңѡс кѡ-мїсѡїја КАПП-са шлєныс їсклєчїтїс. Мї-јанлы колѡ сещѡм лїтература, код мед чуксалѡ стрѡїтны сѡтсїалїзма олѡм, код мед ужалыс јѡзѡс чукѡртѡ парвїа шуд-јас олѡмѡ пѡртѡм гѡгѡр, а Тіма Вең та-јѡста вѡчны оз кѡс-јы. Тіма Вең аскрїкаїа радејтны оз кѡс-јы, код пыр ескѡн сїјѡ верміс-ас гіжѡднас матысєыны прѡлетар-скѡј лїтература дїнѡ, а тащѡм мортјасѡс, код кыскѡ мѡдарѡ, — сѡтсїалїзм пыд-ѡдї капїталїзмѡ, їнтернатсїалїзм пыд-ѡдї пас-

2). Вїѡдлннı аслас хѡдѡжєствоа творчєствонı сїктлыс ѡнїја чѡжѡмбан петкѡдлѡм вылѡ, колхѡзјас тєчѡм да вѡрлєцѡм гѡгѡр классѡвѡј тыш мунонı вылѡ.

18. М. П. ѡРОЃЫН (Шыларѡрса Мїш) јылє — 1927 воасѡ ВКП(б)-ннı шлєн. Поет. Гїжѡ ѡнїја кад јылєс.

Ш у і с н ы: 1). Лыдывны прѡверї-тѡмѡн.

2). Вїѡдлннı маркѡїстско-лєїнїскѡј теорїја да лїтературѡведєннıѡ тѡдмалѡм вылѡ

3). Предлѡжїтны вужны сложнѡїжднк формаа лїтература творчєство вылѡ.

19. Јакѡв ЧУПРОВ (Вїја ѡгыр) јылє — 1927 воасѡ ВКП(б)-ннı шлєн. Том поет. Гїжѡ ѡнїја тємајас вылѡ.

Ш у і с н ы: 1). Лыдывны прѡверї-тѡмѡн.

2). Вїѡдлннı хѡдѡжєствоа лїтерату-раын јонжыка воцѡмстѡм вылѡ.

3) Ком. ВУЗ-ннı велѡдчїгѡн јонжыка вїѡдлннı лїтературѡведєннıѡ кѡчѡ маркѡїстскѡј крїтїка тѡдмалѡм вылѡ.

20. Ває Іл. ЛЫТКІН (Ілла Ває) јылє — беспарвїїнѡј. Поет. Гїжѡ 10 во дѡр-рыс унжык. Ём кымынѡ гырсє гіжѡд. Лыткїнѡн гіжѡдјасєс мєлѡ буржуазнѡј їдеѡлѡгїја да натсїонал-шѡвїнїзм самѡ-ѡс. КАПП-ннı Лыткїн вермас колннı сѡмын аслас гіжѡдјасєс натсїонал-шѡ-вїнїзм нога да мєлѡ-буржуазнѡј харак-тєра самѡ прїнајтѡм ѡбыннı.

Ш у і с н ы: 1). Предлѡжїтны Лыткїн-лы єстны хѡдѡжєствоа вылѡ гіжѡдјас, кытѡнї мед ескѡ вѡлї петкѡдлѡма кѡмї ужалыс јѡзлыс Вылї їндустрїалнѡј Вој-выв вѡсна да сѡтсїалїзм вѡсна верма-ѡмсѡ

2). Щѡктыны КАПП сєкрєтарїатлы ѡтї во мнєчї прѡверїтны творчєство уж-ѡс Лыткїнлыс да помѡц шуны, вермас-ѡ сїјѡ сулавны КАПП-ннı.

21. Вең Тїм ЧИСТАЉЄВ (Тіма Вең) јылє — беспарвїїнѡј. Гїжѡ дас во дѡр-рыс дыр. Кѡмї хѡдѡжєствоа лїтература творчєство кѡчѡ ужалѡ важнı-ннı, асѡс петкѡдлїс їдеѡлѡгїја бѡксєв кѡч мєлѡ-буржуазнѡј писатєл-кѡдѡжннı. Чїста-љѡвлѡн гіжѡдјасєс да став сылѡн їдеѡ-лѡгїјас тѡдчымѡн петкѡдлѡ сылыс мєлѡ-буржуазнѡј да натсїонал-шѡвїнїстї-чєскѡј самѡ. „Трїпан Ває“ вїєт оз мѡ-бїлїзујт ужалыс крєстанаѡс парвїјалыс да сѡвет правїтелствѡлыс їндѡм мѡгјас-сѡ олѡмѡ пѡртѡм гѡгѡр.

Ёмѡс сылѡн војвылын їндустрїалїза-тсїја нѡѡдѡмлы паныда гіжѡдјас, кытѡн петкѡдлѡма мѡвпјасѡс култура бѡксєв борѡ колѡм крєстаналыс, сїѡ-жѡ кулак-јаслыс. Унжык гіжѡдјасєс сылѡн мєлѡ-буржуазнѡј самѡс, петкѡдлїс сѡ-мын ылавыв єєрпасјас, кѡмї сїктлыс ѡланнѡсѡ да с. в., классѡвѡј тышкєсѡм бѡкѡ колѡмѡн.

Чїстєљєв (Тіма Вең) оз пыд-ѡдї бѡет да оз кѡс-јы пыд-ѡдї пуктыны прѡлетар-

скөй критика да аскритика, мед ескөй пер-
ревуорукитчыны да сувтны пролетариат
ладорд да сыкөд отвылые нуодны тыш
сотсиализм өбена.

Ш у і с н ы: Исключитны КАПП-са
шленны.

22. Ол. Н. НАДЕЖЕВ (Чард) жылге—
1926 воане ВКП(б)-ын шлен. Ужалд
РК-ын председателин. КАПП-ын ве-
кущом уж оз нуод.

Ш у і с н ы: Исключитны КАПП-са
шленны.

23. Ник. ИГНАТОВ (Жаг зон) жы-
лые—беспартиной. Гижлис вел уна кыв-
бурјас.

Ш у і с н ы: 1). Виждлыны пролета-
риат нога литература гижодјасон төдма-
өбм да творчествомн выл формајас го-
гөрвоом выло.

2). Аслае гижодјасын медеасө пет-
көдлыны комі сиктын классөвдј тыш,
колхозјас да вөрлеҷөм гөтөр.

24. Ив. ХУДАЈЕВ (Кос Кабыр) жы-
лые—беспартиной. Гижлис очеркјас да
кывбурјас.

Ш у і с н ы: Предложитны јонжыка
вөчмөстчыны художествоа комі литер-
атура лөбөдөмын. Художествоа комі
кывјон петкөдлыны СССР-ын индустри-
ализатөја, комі ужалые јөз олөм да ов-
мөс выло сылые вляјатөмө.

25. ОЛӨКСАН ЗАБОЈЕВ (Сан Ан-
тус) жылге—1921 воане ВКП(б)-ын
шлен. Критик.

Ш у і с н ы: Комі художествоа литер-
атура доңјалөдөмын вескыдыв оппорту-
низм сама мөвпјас нуөдөм да Лыткин-
лые „Мунөны“ поемасө критикаалгөд
натсионалистическөј идеолојјаса поема-
сылые сажөдөм—пифд бөстөмөн—пред-
ложитны:

1). Сөтны идеологическөј доңјалөд,
пролетариат литература виждөбм боқлан-
лыткин да Чисталев гирыежык гижөд-
јаслы, сижө произведөньојассылые мел-
кобуржуазној да антипролетарскөј сам-
сө ердө петкөдөмөн.

2). Виждлыны марксистско-ленинскөј
теоріја төдмалөм выло, төрјөп-нын ли-
тература бөксан.

3). Јонжыка вөчмөстчыны пролетари-
ат нога комі литература кыпбөдөм-пач-
көдөмын.

4). КАПП секретариатлы во јын мы-
өт видлаыны тајө шүөмсө олөмө портөм
жылге да сувтөдны сорны, вермас-ө За-
бојев јорт лоны КАПП-ын.

**КАПП-са шленјас пөвсын
чистча нуөдан коміссөјаын
председатель И. КУЉКИН.**

Коміссөјаа } I. СБОТУРӨ }
шленјас: } I. САЖИН.

көдө натсионал-шовинизм, сецөм мортөс
ми ас пыцкын виҷны от вермө.

Мөд јон гижые мијан ем Лыла Вае.
Лыла Вае гижые уна кывбурјас. Гижны бөс-
өс револутсөјаөч-на. Медыжыд произве-
дөньо сылөн „Мунөны“. Тајө произведө-
ньоын сижө көсөјө петкөдлыны „комі јөз-
лые“ јон лунөс, комі јөзлые свобода пон-
да тышкаөмсө. Лыла Вае өнөч-на оз тор-
јөд комі ужалые јөзсө — робочөј, батрак,
бөдпак, еерөдпакөс — буржуазіјаые — ку-
лакјасые, поп-лакјас да став сецөм брод-
ыс. Тајө јөз кыстын мунө јон чорыд тыш.

Комі ужалые морт став ужалые јөзые
нінөмөн оз торјав. Кызі і ставмывыса
быд ачыс өикаса сорныа ужалые јөзлөн.
сөјжө-і комі ужалые мортлөн тујыс өтө.
Лөк олөмые, буржуазіја да ставкапита-
лизм жмитөдые, ужалые јөз вермас петны
пролетариат туддөдтө мунөмөн, пролета-
риат веөкөдлөмөн, сыкөд јитчөмөн. Ужа-
лые крөстаналы мөд тујыс абу. Лыбө не-
мыс сижө пондас ныксыны, гөрбөс нукулт-
ны, овны кулак гыж улын, — лыбө сижө
пролетариаткөд отвылые шөц шыбитас
асыс немөвөјеа враг. Пролетариаткөд
өтвылые пондасны вөчны выл сотсиализм
олөм, кытөні оз-нын лоны озыр да гөл,
оз-нын ло өтө мөд вылын ыжыдалые, а лөб-
ны ставныс өткөдөбө. Лыла Вае тајөс
өнөч-на ез гөгөрво. Медча јонаыс тајө
лоі сы понда мыј мијан критикасө ез вөв
лөптөма. Гижөдјасө миө егө критікујтлө,
гижөдјас вылас егө пролетариат өнімөн
виждлө, гижыејаслы егө чорыд вескыд
индөдјас еетлө, сижөн і тацөм омөлтөрјас-
ыс вермісны лоны і наөкавын комі худо-
жествоа пролетариат нога литературын.
Лыла Вае сижө мијан морт, Лыла Вае ас
гижөд вылын старатчө јона, Лыла Вае
критикасө еөрө, имитө і көсөјө бурмөдны
асыс гижөд. Но кытчөз он веж асыд
мөвптө, сөсөа-нын көч присөсөбляјатчы,
асыд гижөдтө көч сөсөа-нын револутсөи-
оннөј краскаөн көкав, вөеровно немтөр
оз артмы. Асыд мөвптө колө пуктыны
пролетарскөј мөвп подулө, сөлөмеаныд
ескыны пролетарскөј револутсөјаө, став-
над пырны өнөја олөмас, зарајтчыны өнөја
сотсиалистическөј темпнас, — сөмын сөк
вермас артмыны пролетарскөј произве-
дөньо.

— Мијан выло быд бөксан вөд классөвдј
враг, төркалө стрөитны сотсиализм, оз лөз-
тырны пјатилөтнөј план; отвылые став-

О р д ы м

муывса буржуазіакөд гөтөвітөны војна, пролетарскөј револутсіја көсөјөны пөдтыны вірөн, — көсөјөң лөбөдны важ права.

Ужалыс јөз власт бөр оз ет. Ужалыс јөзјас јешцө чорыджыка бөссісны стрөітны социализм, јешцө јонжыка өбзөдісны стрөітчан өд. КАПП-са шленјаслы, чістка бөрын, збылыс колө чорыджыка бөөыны гіжны, ас гіжөд пыр петкөдлыны ужалыс јөзлы став буржуазіјалыс војна

гөтөвітөмсө, јітны ужалыс јөзөс коммунистическөј партија гөгөр; бөсөдны ужалыс јөзөс, кыпөдны налыс вынсө социализм стрөітан ужын, партијалыс шөктөмјасөсө ужалыс јөзлы кокні гөгөрвоана кывјөн сујны өблөмөңыс, мед најө бтырышеа бөөбөмөн регыдөңжык стрөітасны социалистическөј өлөм, јонмөдасны социализмлыс вынсө.

Ічөт Іван.

Иш. № 6

Ответственный редактор
И. И. Оботуров

Члены редколлегии
В. А. Савин И. И. Пыстин

Лөгöдaм выль ужaлыг кадpјас

Колхозънкјас, батракјас, гöль крестъана, пырöј
производственнöј курсјас вылö!

Комі ньга лезанін аслас типографіја бер-
дын востö коjmöd производственнöј курсјас
наборщікјасöс велöдöм могыс.

Курсјас воевасны февраль 1 лунö. Ве-
лöдöм лоö вiт тöлыс дыра.

Лоö бостöма 30 мортöс.

Колöны ташöм jöз:

Батракјас, гöль крестъана, колхозънкјас,
робочöјјас.

18 арöсөань—25-öз. Таыс пöрыежыкöс,
лiбö 18 арöс дорыс томжыкöс оз ло бо-
стöма.

Образовањньö—колö саммыны гiжны да
мiчаа лыддыны комiбн да тöдны арифме-
тика первој ступењ школа мында. Колöны
здоров jöз. Лоö бостöма сiз жö нывбабајас.

Быд курсантлы лоö востöма 20 шajт
стiпендија да 5 шajт патернöј. Патерајас
лоö корены аслыныс.

Заявляењньö дiнö колö пуктыны:

1) справка сельсöветсөань социаль. поло-
жењньö жылыс.

2) докторсөань, лiбö пельшарсөань справ-
ка здоровjö жылыс.

3) школајасөань справка образовањньö
жылыс.

Заявляењньö колö гiжны аслыс.

Заявляењньöјас мöдöдны ташöм адрес сөртi: Сыктывкар, Комі
ньга лезанін, наборщік курсјас вылö примiтан комiсөiјалы.

К о м і н ь г а л е з а н і н